

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ—ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ—ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

Ἀρχισυντάκτης: Ἀριστέλης Κ. Οἰκονόμος

ΤΟΜΟΣ 806 — ΕΤΟΣ 807

1880 — 1881

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ, ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 41.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΕΝΕΣΤΩΣΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΜΗΣ.

Ἐν τῷ ἐμπορικῷ ναυτικῷ συμβαίνει κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους μία τῶν μεγίστων μεταβολῶν. Τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ συνεμάχησαν, ὅπως περιορίσωσι τὴν δύναμιν τοῦ ἀνέμου. Τὰ μεγαλοπρεπῆ τῆς προτέρας ναυτιλίας ἰστία ὑποχωροῦσιν εἰς τὸν καπνὸν τοῦ ἀνθρακος. Μέχρι ποῦ θὰ φθάσῃ ὁ ἀνταγωνισμὸς οὗτος, δὲν δύναται τις ἐκ τῶν προτέρων νὰ ὀρίσῃ. Δὲν δυνάμεθα ἐν τούτοις νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἶναι δεδομένον εἰς τὰ ἀτμοκίνητα νὰ διώξωσι τελείως τὰ ἰστιοφόρα ἐκ τοῦ ὑγροῦ πεδίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ταῦτα κατὰ δυσμέτρητον αἰῶνων σειρὰν ἐκυριάρχησαν.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἐὰν λάβωμεν ἐν παραδείγματι τὰ ἐν Γαλλίᾳ συμβαίοντα κατὰ τὴν τελευταίαν τεσσαρακονταετίαν, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ κίνησις τῶν λιμένων της, εἰς ἐξόδους καὶ εἰσόδους πλοίων, παριστᾷ κρισιμωτάτους ἀριθμούς. Ἐπὶ 100 εἰσελθόντων καὶ ἐξελθόντων κατὰ μὲν τὸ 1838 ἦσαν 83 ἰστιοφόροι καὶ 17 ἀτμοκίνητοι, κατὰ δὲ τὸ 1878 ἦσαν 35 ἰστιοφόροι καὶ 65 ἀτμοκίνητοι. Ἐὰν ἀπὸ τῆς τοπικῆς αὐτοῦ ἐννοίας μεταβῶμεν εἰς τὴν καταστατικὴν τοῦ παγκοσμίου ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πλοίων καὶ τῶν τόνων αὐτῶν ὑπελογίζετο κατὰ τὸ ἔτος 1878 ὡς ἐξῆς: ἀτμοκίνητα 5,462 τόνων 5,595,175 καὶ ἰστιοφόρα 49,524 τόνων 14,317,430. κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1879 ὑπολογίζεται ὡς ἐξῆς: ἀτμοκίνητα 5,897 τόνων 6,179,935 καὶ ἰστιοφόρα 49,024 τόνων 14,103,605.

Ἡ ἀριθμητικὴ ἀνάπτυξις εἰς πλοῖα καὶ τόνους τοῦ ἀτμοκινήτου ναυτικοῦ εἶναι τοιαύτη, ὥστε πρέπει εἰς σπουδαίας ἀνησυχίας νὰ ἐμβάλῃ τὸ περαιτέρω τοῦ ἱστιοφόρου ναυτικοῦ μέλλον. Ἐρχονται δὲ ἡ περὶ τοὺς ναύλους αὐτῶν ἐπικρατοῦσα κρίσις καὶ τὰ διάφορα συμπτώματα τῆς ἀκινήσεως του, ἵνα περιβάλωσι διὰ μείζονος σπουδαιότητος τὸν ἐκ τοῦ μέρους τούτου κίνδυνον τῶν ναυτικῶν ἐκείνων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα, ἐλλείψει σιδήρου, ἀνθρακος, μηχανικῆς καὶ κεφαλαίων, ἔχουσι πάντα λόγον νὰ ἐνθυμῶνται τὴν προτέραν διὰ τῶν ἱστιῶν ἀκμὴν αὐτῶν. Μελετητέον οὖτω τοὺς ἔρους, ὑφ' οὓς δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἀνασῆκωσις τῶν πιπτουσῶν ναυτικῶν τυχῶν, καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην δὲν εἶναι ἄπο σκοποῦ ἡ ἀρίθμησις τῶν αἰτίων τῆς ἐπικρατοῦσης ἐν γένει ναυτικῆς καχεξίας.

Σπουδαιοτάτην ἔχει ἐπιρροὴν ἡ ἀτελής συγκοινωνία μεταξὺ τῶν μεσογείων καὶ τῶν παραλίων, ἐφ' ὅσον καθυστερεῖται ἐντεῦθεν ἡ ἀναγκαία ὕλη πρὸς φόρτωσιν εἰς τὸ ναυτικὸν ἐν γένει καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὸ ἐγγύριον.

Εἰς ἔθνη τῶν ὁποίων τὸ ναυτικὸν ἔχει, ὡς ἐν Ἑλλάδι, ἐξόχως διαμετακομιστικὸν χαρακτήρα, πρέπει ἡ ναυτικὴ νομοθεσία καὶ φορολογία νὰ λάβωσι τοιαύτην διεύθυνσιν, ὥστε νὰ διατελῶσιν εἰς ἀρμονίαν πρὸς τοὺς ἀναποφεύκτους ἔρους τῆς ἀληθοῦς προνοίας.

Ἡ προστασία τῆς ἐγγυρίου σημαίας ἐγκατελείφθη μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀκτοπλοίας παρεδόθη πολλαχοῦ διὰ συνθηκῶν καὶ διὰ νόμων ἡ βιομηχανία τῆς θαλάσσης εἰς ἰσχυρωτέρους καὶ μᾶλλον κατηρτισμένους ξένους ναυτικοὺς ὀργανισμοὺς.

Τὸ ὑλικὸν τῆς ναυτιλίας δὲν διατελεῖ εἰς ἀρμονίαν πρὸς τοὺς θεμελιώδεις νόμους τῆς διαχειρίσεως τῶν φθαρτῶν ἐν γένει κεφαλαίων. Ἡ ἐπισκευὴ καὶ ἀνανέωσις αὐτοῦ ρίπτεται ὑπὸ τῆς ἐλλειποῦς τῶν ναυτιλλομένων βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως εἰς σελίδα τῶν βιβλίων των ἀγραφῶν. Κατὰ τοὺς ἀσφαλεστέρους ὑπολογισμοὺς τὸ δέκατον τῆς ἀξίας τῶν πλοίων φθείρεται κατ' ἔτος ἐπομένως ἡ ὑπηρεσία τοῦ ἀποθε-

ματικοῦ κεφαλαίου καθίσταται ἀναπόφευκτος, ἐν ᾧ χρόνῳ σπανιωτάτη ἀποβαίνει ἐν τῇ συνήθει πρακτικῇ. Τοιουτοτρόπως τὰ πλοῖα περιπίπτουσιν εἰς ἀνικανότητα πολὺ ταχύτερον παντὸς ἄλλου κλάδου βιοποριστικοῦ.

Αἱ ἀπειροὶ διατυπώσεις, εἰς ἃς ὑπόκειται ἡ ναυτιλία, ὑπέχει μέγα μέρος τῆς εὐθύνης ἐπὶ τῇ ὀσημέραι προούσῃ καχεξίᾳ αὐτῆς. Ἀπώλεια χρόνου πολλοῦ καὶ ἐπιβάρυνσις δι' ἐξόδων περιττῶν καὶ ὑπερόγκων, ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα. Πρέπει νὰ ἐπιχειρήσῃ τις ἕνα πλοῦν ἵνα ἰδῇ ὑπὸ ποῖα δεσμὰ διατελεῖ ἡ ἐλευθερία τῆς ναυτικῆς βιομηχανίας.

Ἡ ἔλλειψις ναυτικῆς πίστεως ἀναλόγου πρὸς τὴν ναυτικὴν βιομηχανίαν εἶναι σημαντικώτατον αἴτιον τῆς ναυτικῆς παρακμῆς. Ἐὰν παρατηρήσῃ τις τὴν διεύθυνσιν τῶν κεφαλαίων, δὲν δύναται παρὰ νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀδιάκοπον συγκέντρωσιν αὐτῶν περὶ τὰ χρηματιστήρια. Μετοχαὶ δανείων δημοσίων καὶ μεγάλων ἐπιχειρήσεων, μετοχαὶ ἐταιριῶν, ἰδοὺ ὁ τελευταῖος τῆς τρεχούσης χρηματιστικῆς λόγος.

Ἡ ἀδιαφορία τῶν κυβερνήσεων πρὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ναυτιλίαν δὲν πρέπει νὰ λείψῃ ἐκ τῆς ἀπογραφῆς τῶν αἰτίων τῆς ναυτικῆς παρακμῆς. Δὲν ἀντιπροσωπεύεται ἱκανῶς ἐν τοῖς συνεδρίοις, ἐν οἷς ἀποφασίζονται αἱ τύχαι τῶν ἐθνῶν, τὸ ναυτικὸν στοιχεῖον. Εἰς πολλὰς χώρας τὰ ναυτικὰ πράγματα ἀφίνονται εἰς τὴν κυβερνητικὴν διαχείρισιν τῶν ἀμαθεστέρων προσώπων, χωρὶς τὸ σύμπτωμα τοῦτο νὰ ἐξεγείρῃ ἀγανάκτησιν πρακτικὴν παρ' οὐδενί. Ἐὰν δὲ ἀφήσωμεν τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν κατὰ μέρος, τοῦ ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ ἡ διοικητικὴ σήπεται εἰς ἐγκαταλελειμένην τινὰ θυρίδα ὑπουργείων χερσαίων.

Ἡ εὐκολία, μεθ' ἧς ἐν ἀνάγκῃ οἱ βιομήχανοι μεταβάλλουσι τὰ ἔργα αὐτῶν, θεωρεῖται ὡς μέγιστος παράγων τῆς βιομηχανικῆς ἐν συνόλῳ προαγωγῆς. Φαντασθῆτε βιομήχανον, ἔστις ἐπὶ τοσοῦτον ὑπεδουλώθη εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῆς τέχνης αὐτοῦ, ὥστε ἅμα τὰ προϊόντα αὐτῆς δὲν ζητοῦνται πλέον, εἶναι καταδεδικασμένος νὰ συντάξῃ τὴν διαθήκην του, μόνον καὶ μόνον διότι δὲν δύναται νὰ τραπῇ πρὸς ἄλλον συγ-

γενῆ κάπως πόρον ζωῆς ! Μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἀτμοκινήτου ναυτικοῦ καὶ μετὰ τὴν γιγαντιαίαν πρόδόν του, εἶναι μία τῶν μεγαλειτέρων ἀμαρτιῶν τῆς ἰστιοφόρου ναυτικῆς βιομηχανίας ὁ ἐνδυσασμὸς ἢ ἡ βραδύτης αὐτῆς νὰ μεταβληθῆ εἰς ἀτμοκίνητον. Εἰς ἔλους τοὺς ἀγῶνας ὁ δισταγμὸς, ὅταν κυριεύῃ τὸν ἀγωνιστὴν πέραν τοῦ μέτρου, ἀποβαίνει ὀλέθριος. Ὁ μετασχηματισμὸς λοιπὸν τῆς ἰστιοφόρου ναυτικῆς ἐν ταῖς ἀναλογίαις, τὰς ὁποίας ἀκολουθοῦσι οἱ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον προωδευμένοι λαοί, εἶναι ἀνάγκη κατεπείγουσα ὑπὸ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων ἐπιβαλλομένη. Πρακτικῆ τῆς Ἀγγλίας, 1 ἀτμοκίνητος τόνος πρὸς 1 $\frac{1}{3}$ τόνον ἰστιοφόρων (τῷ 1878 ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ 18,394 ἰστιοφόρα χωρητικότητος 5,696,018 τόνων καὶ 3,216 ἀτμοκίνητα χωρητικότητος τόνων 3,465,187). — Πρακτικῆ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, 1 ἀτμοκίνητος τόνος πρὸς 3 $\frac{1}{2}$ τόνους ἰστιοφόρους (τῷ 1878 ὑπῆρχον ἐν αὐταῖς 6,050 ἰστιοφόρα τόνων 2,075,832 καὶ 516 ἀτμοκίνητα τόνων 609,101). — Πρακτικῆ Ἑλλάδος, 1 ἀτμοκίνητος τόνος πρὸς 58 τόνους ἰστιοφόρους (τῷ 1878 ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ 1969 ἰστιοφόρα τόνων 406,018 καὶ 12 ἀτμοκίνητα τόνων 7,721).

Μεταξὺ ἄλλων τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα δύναται ναυτικῆ τις χώρα νὰ μεταχειρισθῆ εἰς ἀνόρθωσιν τῆς ναυτικῆς βιομηχανίας της, τὸ σπουδαιότατον ἄλλων εἶναι ἡ διάδοσις ἀφ' ἑνὸς ναυτικῶν γνώσεων καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ναυτικῆς πίστεως. Πολὺ περισσότερον ὑποφέρουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῆς ἀγνοίας ἢ ἐκ τῆς ἀνεχείας. Καὶ τοῦ κεφαλαίου δὲ ἡ λειτουργία ἐπὶ τοῦ προκειμένου θὰ ἦτο δραστικώτερα, ἐὰν οἱ ὅροι αὐτῆς ἐστηρίζοντο ἐπὶ πεφωτισμένης κατὰ τὰ ναυτικὰ κρίσεως. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ὁ μοχλὸς τῆς ἀνασηκώσεως τοῦ πίπτοντος ναυτικοῦ παρόντος δὲν δύναται εἰμὴ νὰ στηριχθῆ ἐπὶ τῆς ἀποτελεσματικῆς καὶ ἐν ἐκτάσει γνωριμίας μεταξὺ τῶν χερσαίων κεφαλαίων καὶ τῶν θαλασσίων ἔργων. Θέμα εὐρὺ, τοῦ ὁποίου μίαν κυβερνητικὴν ἐποψιν διήνοιξεν ἡ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς συγκροτηθεῖσα τῷ 1878 ἐπὶ τοῦ σημαντικωτάτου τῆς

ναυτικῆς παρακμῆς θέματος, διὰ τῆς προτάσεως, ἵνα κατ' ἕτος δαπανῶνται 12 ἑκατομμύρια φράγκων ὅπως χορηγῶνται βραβεῖα καὶ βοηθήματα εἰς τὴν ναυπήγησιν, εἰς τὸν ἐξοπλισμὸν καὶ εἰς τὴν ναυτικὴν πίστιν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ.

(Ἴδε συνέχεια ἐν φυλ. 91.)

40. Αἱ συμβάσεις ἐκτελοῦνται κατὰ τὰς συμφωνίας τῶν συμβαλλομένων. Ἐν ἐλλείψει συμφωνίας, τηροῦνται ὡς πρὸς τὰς πράξεις ἐπὶ τῶν συναλλαγῶν, ἐπὶ τῶν δημοσίων χρεωγράφων καὶ λοιπῶν ἀξιῶν αἱ ἐξῆς διατάξεις: α) Ἐπὶ τῶν συναλλαγῶν, ἡ συναλλαγματικὴ παραδίδεται κατὰ τὴν διὰ τῆς συμβάσεως ὀρισθεῖσαν ἡμέραν ἐπὶ ἀμέσῃ πληρωμῇ. β) Ἐπὶ πράξεων τοῖς μενητοῖς ἐπὶ δημοσίων χρεωγράφων καὶ ἄλλων πιστωτικῶν ἀξιῶν ἢ παράδοσις καὶ ἡ πληρωμὴ τῶν τίτλων ἐνεργεῖται πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐπομένης συνεδριάσεως τοῦ Χρηματιστηρίου. γ) Ἐπὶ τῶν ὑπὸ προθεσμίαν πράξεων, ἐπὶ τῶν δημοσίων χρεωγράφων καὶ ἄλλων πιστωτικῶν, ἀξιῶν, ἢ παράδοσις τῶν δικαιογράφων καὶ ἡ πληρωμὴ γίνονται κατὰ τὴν ὀρισθεῖσαν ἡμέραν, καὶ ἂν αὕτη ἦναι ἑορτάσιμος κατὰ τὴν ἀκόλουθον ἐργάσιμον ἡμέραν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ Χρηματιστηρίου.

41. Ἀπασαὶ αἱ ἐκκαθαρίσεις πρέπει νὰ ἐνεργῶνται ἀνευ ἐξαιρέσεως κατὰ τὴν συνομολογηθεῖσαν ἡμέραν ὡς πρὸς τὴν παράδοσιν καὶ τὴν πληρωμὴν.

42. Αἱ δηλώσεις περὶ τῶν ὑπὸ προθεσμίαν ἐκκαθαριστέων πράξεων πρέπει νὰ παραδίδωνται εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Χρηματιστηρίου οὐχὶ βραδύτερον τῶν τριῶν ἡμερῶν πρὸ τῆς διὰ τὴν παράδοσιν καὶ τὴν πληρωμὴν ὀρισθείσης.

43. Ἐπὶ τῶν διὰ κολλυβιστοῦ ἢ μεσίτου καταρτιζομένων συμβάσεων καὶ ἰδίως τῶν ὑπὸ προθεσμίαν, οἱ συμβαλλόμενοι ἔχουσι πάντοτε τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιφυλαχθῶσι τὴν αὐτοπρό-

σωπον εκτέλεσιν τῆς συμβάσεως, εἰδοποιοῦντες τὸν μεσάζοντα.

44. Κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐπομένης συνεδριάσεως τοῦ Χρηματιστηρίου μετὰ τὴν διὰ τὴν παράδοσιν καὶ τὴν πληρωμὴν ὀρισθεῖσαν, ἀποδίδονται εἰς τὸν δικαιοῦχον οἱ τίτλοι, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἐγένετο πράξις.

45. Ἡμίσειαν ὥραν πρὶν κλείσῃ τὸ Χρηματιστήριον, ὁ πιστωτῆς καταγγέλλει εἰς τὸν ἐπόπτην τὰς ἀνεκτελέστους συμβάσεις καὶ τῷ παραδίδει ἐπὶ ἀποδείξει τὰς σχετικὰς σημειώσεις μετὰ τῶν τίτλων ἢ τῶν χρημάτων.

46. Τὰ ὀνόματα τῶν καταγγελλέντων γράφονται ἐπὶ πίνακος τοιχοκολλημένου ἐντὸς τοῦ Χρηματιστηρίου. Μετὰ τὴν τοιχοκόλλησιν τοῦ πίνακος, ἀποκλείονται τοῦ Χρηματιστηρίου οἱ ἐν αὐτῷ ἐγγραφέντες καὶ οἱ ἐντολοδόχοι αὐτῶν. Ὁ πίναξ μένει τοιχοκολλημένος ἕως οὗ δοθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Χρηματιστηρίου ἢ ἀπόδειξις βεβαιωμένη ὑπὸ τριῶν μεσιτῶν ὅτι οἱ ὑπεστάντες τὴν καταγγελίαν ἐξεπλήρωσαν τὰς ἑαυτῶν ὑποχρεώσεις. Ὁ ἀπὸ τοῦ Χρηματιστηρίου ἀποκλεισμός διαρκεῖ οὐχὶ ἔλαττον τοῦ μηνός, ἐν ὑποτροπῇ δὲ ἐπὶ δύο μῆνας ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν οἱ καθυστεροῦντες ὀφειλέται συνεβιβάσθησαν μετὰ τῶν ἑαυτῶν πιστωτῶν.

47. Ἐὰν ἡ σύμβασις ἐγένετο διὰ μεσίτου ἢ κολλυβιστοῦ ἐγγεγραμμένου ἐν τῷ καταλόγῳ, ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Χρηματιστηρίου τὸν καλεῖ νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον αὐτῆς ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν.

48. Ὁ καλούμενος μεσίτης ἢ κολλυβιστῆς ὀφείλει νὰ παρουσιάσῃ α) τὸ ἰσοζύγιον ἀπασῶν τῶν παρ' αὐτοῦ διενεργουμένων πράξεων ληξιπροθέσμων ἢ μὴ· β) τὰ διὰ τοὺς κολλυβιστὰς ἢ μεσίτας κατὰ νόμον ὑποχρεωτικὰ βιβλία· γ) τὰ δικαιολογητικὰ τῶν ἐνεργηθειῶν ὑπ' αὐτοῦ πράξεων ἐγγράφα· δ) πᾶσαν ἄλλην σημείωσιν καὶ πληροφορίαν, ἣν ἡ Ἐπιτροπὴ ἤθελε ζητήσῃ.

49. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξετάζει α) ἂν τὰ βιβλία κρατῶνται συμφώνως μὲ τὸν νόμον· β) ἂν αἱ ἀγοραὶ καὶ αἱ πωλήσεις αἱ ἐν τῷ ἰσοζυγίῳ σημειούμεναι ἦναι πραγματικαὶ καὶ ἐγέ-

νοντο διὰ λογαριασμὸν τρίτων συμβαλλομένων· γ) ἂν ἡ μὴ ἐκτέλεσις τῶν συμβάσεων δύναται νὰ ἀποδοθῇ εἰς πταῖσμα τοῦ κλητευθέντος ἕνεκα παραλείψεως ὀρισμοῦ τινος τοῦ νόμου ἢ τοῦ κανονισμοῦ.

50. Ἡ Ἐπιτροπὴ συντάσσει ἔκθεσιν περὶ τῶν πράξεων αὐτῆς, ἐν ἣ ἡ σημειοῦνται· α) Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐρεύνης τῶν ἐμφανισθέντων βιβλίων ἢ λοιπῶν ἐγγράφων. β) Αἱ πρὸς τὸν κλητευθέντα ἀπευθυνθεῖσαι ἐρωτήσεις καὶ αἱ εἰς αὐτὰς ἀπαντήσεις του. Ὁ κλητευθεὶς προσκαλεῖται νὰ βεβαιώσῃ διὰ τῆς ὑπογραφῆς του τὴν ἔκθεσιν, ἧς δικαιούται νὰ λάβῃ ἀντίγραφον.

51. Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Χρηματιστηρίου διαβιβάζει ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεως εἰς τὸν παρὰ Πρωτοδικαίς Εἰσαγγελέα διὰ τὰ περαιτέρω.

52. Αἱ διατάξεις τῶν προηγουμένων ἄρθρων περὶ τῆς μὴ ἐκτελέσεως τῶν ὑπὸ προθεσμίαν συμβάσεων ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὰς ἐπὶ μετρητοῖς συμφωνίας.

53. Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Χρηματιστηρίου μένουσι διαρκῶς ἐκτεθειμένα· α) Ὁ παρῶν κανονισμός. β) Τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τῆς τοῦ Χρηματιστηρίου Ἐπιτροπῆς. γ) Τὰ τῶν κολλυβιστῶν καὶ μεσιτῶν. δ) Ἡ διατίμησις τῶν δικαιωμάτων τῶν κολλυβιστῶν καὶ μεσιτῶν. ε) Σημείωσις τῶν ὡρῶν τῆς ἐνάρξεως καὶ τῆς λήξεως τοῦ Χρηματιστηρίου.

54. Μέχρι τῆς πρώτης συγκαλέσεως τῶν μελῶν τοῦ Χρηματιστηρίου πρὸς ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῆς τοῦ Χρηματιστηρίου Ἐπιτροπῆς γενησομένης ἐντὸς ἐνὸς μηνός ἀπὸ σήμερον, τὰ καθήκοντα αὐτῆς θέλει ἐκτελεῖ Ἐπιτροπὴ πενταμελῆς, διορισθησομένη παρὰ τοῦ Νομάρχου Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας.

ΒΕΛΓΙΚΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ.

Ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὴν Ἀγγλίαν, οὐδεμιᾶς ἄλλης χώρας ἐλαττοῦται τὸ Βέλγιον ὡς πρὸς τὴν σπουδαίαν περὶ τῶν φυ-

λακῶν μέριμναν. Δυνάμεθα μάλιστα νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ νῦν κατάστασις τῶν Βελγικῶν φυλακῶν ὑπερέχει κατὰ πολὺ τῆς τῶν λοιπῶν ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ ἡπείρῳ κρατῶν. Ἡ ὑπὲρ τῆς μεταρρυθμίσεως αὐτῶν προσπάθεια ἤρξατο πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἐνῶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἠκολοθοῦντο αἱ διδασκαλίαι τοῦ Sir Joshua Jebb, τὸ Βέλγιον ἐκέκτητο ἐν τῷ K. Ducpétiaux διευθυντὴν τῶν φυλακῶν ἐκ τῶν μᾶλλον πεφωτισμένων περὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐπὶ τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ ἡ νέα θεωρία, περὶ τοῦ μεμονωμένου ἢ κεχωρισμένου περιορισμοῦ ἀνωμολογήθη γενικῶς δεκτὴ, καὶ πολλαὶ ὠκοδομήθησαν φυλακαὶ πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ προοδευτικὴ αὕτη κίνησις ἐσταμάτησε βεβαίως μετὰ τὴν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀποχώρησιν τοῦ K. Ducpétiaux, καὶ τὰ πράγματα εὐρέθησαν λίαν ὀπισθοχωρημένα περὶ τὰ 1869, ὅτε ὁ K. Berden διωρίσθη διευθυντὴς τοῦ τμήματος τῶν φυλακῶν. Ἀνεκαλύφθη τότε ὅτι, καίτοι ὁ νόμος ἐπέβαλλε τὸν κατ' ἰδίαν περιορισμὸν διὰ πάντα πεφυλακισμένον, ὁ κανὼν ἠθετεῖτο, καὶ οὗτοι συγκατεκλείοντο περὶ τοὺς ἐξήκοντα ἢ καὶ ἐβδομήκοντα ἐντὸς εὐρυχώρων δωματίων, ἐνῶ τὰ παρακείμενα κελλῖα ἔμενον κενά. Ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἐργασία ἦτο γενικῶς ἐν χρήσει, ἡ τοῦ νοσοκομείου θεραπεία ἐτελεῖτο διὰ συνεταιρισμοῦ καὶ οἱ πεφυλακισμένοι ἐχρησίμευον ὡς ὑπηρέται καὶ εἰς ἄλλας τινὰς ἐλαφρὰς ἐργασίας διὰ τοὺς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους· χρήσις τῶν ἰδιαιτέρων κελλίων ἐγένετο μόνον διὰ τοὺς πρὸς ὀλίγον πεφυλακισμένους ἢ τοὺς στρατιωτικοὺς, καὶ οὐχὶ διὰ τοὺς μεγάλους ἐγκληματίας. Ὁ K. Berden κατέβαλε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν ὅπως θεραπεύσῃ τὰ κακὰ ταῦτα, τὸ δὲ κράτος προθύμως συνέπραξε μετ' αὐτοῦ, παρέχον αὐτῷ γενναίαν συνδρομὴν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου. Ὁρισμένον ποσὸν ἐν τῷ ἐτησίῳ προϋπολογισμῷ ἀφιεροῦτο διὰ τὰς δαπάνας νέων οἰκοδομῶν, ὥστε τὸ Βέλγιον νῦν κέκτηται εἰκοσιτέσσαρας μονωτικὰς φυλακάς, δι' ἃς ἐδαπανήθησαν ὑπὲρ τὰ δεκαπέντε ἑκατομμύρια φράγκων· μέλλουσι δὲ νὰ οἰκοδομηθῶσι καὶ ἄλλαι τέσσαρες, ὧν ἡ μία ἐν Βρυξέλλαις μεθ' ἑξακοσίων κελλίων προῶρισται γ'

ἀντικαταστήσῃ τὰς αὐτόθι ἀρχαϊκὰς καὶ ἐγληράς φυλακάς τῶν Petits Carnes· ἡ δαπάνη δὲ τῆς νέας ταύτης φυλακῆς, ἔνεκα τῆς ὑπερτιμῆσεως τῶν οἰκοπέδων ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ὁ ἀνέλθη εἰς τέσσαρα ἑκατομμύρια φρ.

Πεπεισμένοι ἐν Βελγίῳ ὅτι, ἀποχωρίζοντες τὰ ἄτομα ἐν ταῖς φυλακαῖς, καὶ τὴν ποινὴν καθιστῶσιν ἐπαισθητὴν καὶ τὴν βελτίωσιν συνάμα πιθανωτέραν, ἐφαρμόζουσι τὸ σύστημα τῆς ἀπομονώσεως αὐστηρῶς μέχρι δεκαετίας διὰ πάντας τοὺς πεφυλακισμένους καὶ δι' ἀπάσας τὰς καθεύξεις. Τοῦτο εἶνε ἀνανέωσις τοῦ συστήματος, ὅπερ ἐν Ἀγγλίᾳ δοκιμασθὲν καθ' ὀλοκληρίαν ἀπέτυχεν, ἐπειδὴ ἀπεδείχθη διὰ τῆς πείρας ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἀδιάκοπον καὶ συνεχῆ ἀπομόνωσιν πλέον τῶν δύο ἐτῶν, μετὰ τὸ πέρασ τῶν ὁποίων ἀπεδείχθη ὅτι τὸ λογικὸν πάσχει, καὶ ὁ νοῦς κινδυνεύει νὰ βλαβῇ. Πολλοὶ γινώσκουσι τὰς φρίκην ἐμποιοῦσας ζοφερὰς εἰκόνας τοῦ Dickens, τὰς παριστώσας τὸν βίον τῶν μεμονωμένων κατοίκων τῶν Tombs (Τύμβων). Πολλοὶ ἔφριξαν ἐνώπιον τῆς τρομερᾶς τραγωδίας καὶ τῶν ἀποτροπαίων αἰσχῶν, ἐν οἷς ὁ Charles Reade ἐστιγμάτισε τὸ ἀπομονωτικὸν σύστημα. Θὰ ἐπαναληφθῶσιν ἄρα γε ταῦτα καὶ κατὰ ποῖον τρόπον ἐν Βελγίῳ;

Ἀφίνοντες τὸ ζήτημα τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ σχετικῶς μικροτέρα πρακτικὴ τῶν Βελγικῶν φυλακῶν (ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς Ἀγγλικὰς) δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἐσπευσμένα συμπεράσματα, προβαίνομεν εἰς τὰ τῆς διατάξεως τῶν ἐν Βελγίῳ φυλακῶν. Ὁμολογουμένως αὐταὶ εἶναι ὅσον ἐνδέχεται ἐντελεῖς, καὶ δύνανται καλῶς νὰ παραβληθῶσιν ὡς πρὸς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν πρὸς τὰ τελευταῖα καὶ ἐντελέστερα εἶδη τῶν ἐν St. Albans, Lincoln, Warwick, or Wormwood Scrubs φυλακῶν. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐσωτερικὴν διακόσμησιν καὶ προμήθειαν, ἐν τῇ λεπτομερεῖ καὶ ἐξηκριβωμένη τελειότητι τῶν καθ' ἕκαστα ἐντὸς τε καὶ ἐκτὸς τῶν φυλακῶν, αἱ τοῦ Βελγίου συναγωνίζονται τελείως μετὰ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἀξισημεῖωτος εἶναι ἡ κομψότης αὐτῶν, ὅσον ἀνάρμοστος καὶ ἄν

φαίνεται ἡ λέξις αὕτη, ἐφαρμοζομένη εἰς τοὺς ἀπαισίους οἴκους τοῦ κακουργήματος. Αἱ νεώτεραι φυλακαί, π. χ. αἱ Ἀσφαλιστικαὶ Φυλακαὶ τοῦ Ναμούρ, Ghent κλπ. εἶναι πρότυπα φυλακοκτιρίου, παρέχουσαι τὸν ὑπέρτατον ὅρον τοῦ εὐθέτου πρὸς τὸ ἐλάχιστον τοῦ ἐδαφικοῦ χώρου. Ἡ Κεντρικὴ Φυλακὴ πάλιν ἐν Louvain, — μέγα καὶ ἐξέχον ἴδρυμα τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος, ἐν ᾧ ἐφαρμόζεται ἰδίᾳ τὸ μονωτικὸν σύστημα, — εἶναι θαυμαστὴ διὰ τε τὸ σχέδιον καὶ τὰς καθ' ὅλου διατάξεις της, διότι καίτοι ἐξωτερικῶς εἶναι ἀπλή, πλινθόκτιστος καὶ ἄνευ ἀρχιτεκτονικῶν ἀξιώσεων, ὀγκώδης καὶ σοβαρὰ, ἄκρα καθαριότητος καὶ ἐντελῆς τάξις ἐπικρατοῦσιν ἐν αὐτῇ πανταχοῦ, ὑπενθυμίζουσαι τὴν Ὀλλανδὴν οἰκοδόσποιαν διὰ τὴν γενικὴν λαμπρότητα τῆς στιλβώσεως, τὸ πρόσφατον τοῦ χρωματισμοῦ, τὸ ἐξ ἀσφάλτου πάτωμα, καὶ τὰ ποικιλμένα κεράμια, ἐφ' ὧν ἀσφαλῶς ἠδύνατό τις νὰ τρώγῃ τὸ φαγητόν του. Μεγίστη σιωπὴ βασιλεύει καθ' ὅλον τὸ οἶκημα, ἡ δὲ πανταχοῦ ὑπερκειμένη σημείωσις: «Παρακαλεῖσθε νὰ ὀμιλήτε σιγᾶ» φαίνεται περιττὴ, καθ' ὃ εὐλαβῶς τηρουμένη. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κτιρίου διαφωτίζεται ὑπὸ ἡπίου φωτός, ἱκανῶς ὁμῶς ἰσχυροῦ, ὥστε ἰστιάμενός τις ἐν τῷ κεντρικῷ ὑελίνῳ δωματίῳ (σκοπιᾶ) εἰς ὃ ἀπολήγουσιν ὡς ἀκτῖνες αἱ δίοδοι πασσῶν τῶν πτερύγων, δύναται νὰ βλέπῃ εὐκρινῶς, καθ' ἅπαν τὸ μῆκος αὐτῶν, πάσας τὰς σειρὰς τῶν κελλίων, τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης. Μεγάλῃ προσπάθειᾳ καταβάλλεται ὅπως παρέχῃται πᾶσα φυσικὴ εὐημερία καὶ εὐεξία εἰς τοὺς φυλακισμένους καὶ μετριάζεται ἡ αὐστηρότης τῆς ἀμετατρέπτου μοναξίας εἰς ἣν εἶναι καταδικασμένοι. Ἐκαστον κελλίον εἶνε εὐρύχωρον, φωτεινόν, εὐάερον, καὶ ἐπαρκῶς ἂν οὐχὶ πλουσίως διεσκευασμένον, ὡς περιέχον σιδηρᾶν κλίνην, μεταβαλλομένην διὰ συμπτύξεως εἰς ἄνετον τράπεζαν ἐν καιρῷ ἡμέρας, ξύλινον κάθισμα μὲ ἐρεισίνωτον, καὶ τεμάχιον τάπητος ἐπὶ τοῦ πλινθοστρώτου δαπέδου. Φωταέριον καταλλήλως ἐσκιασμένον παρέχει μέτριον φῶς κατὰ τὴν νύκτα, ἀνεμιστήρια ἀνανεοῦσιν ἐπαρκῶς τὸν ἀέρα, καὶ σωληνες, ἐκ τῆς θερ-

μαντικῆς συσκευῆς διακλαδιζόμενοι καθ' ἅπαντα τὰ κελλία, διατηροῦσιν ἐν ἐκάστῳ εὐάεστον θερμοκρασίαν, 14 περίπου βαθμῶν ἑκατονταβάθμου. Ὑπάρχει ψήκτρα διὰ τὴν κόμην καὶ ἕτερα διὰ τὰ ἐνδύματα πρὸς εὐπρεπισμὸν, προσέτι βιβλία διάφορα ὀρησκευτικὰ καὶ ἄλλα, ἐξ ὧν ὑπάρχει ἀφθονία ἐν τῇ φυλακῇ, σταυρός, ἐὰν ὁ φυλακισμένος εἶναι καθολικός, καὶ ἀντίγραφον τοῦ κανονισμοῦ. Ταῦτα δὲ πάντα ἀποτελοῦσι τὴν διακόσμησιν τοῦ μικροῦ αὐτοῦ χώρου, ἐν ᾧ δύναται τις νὰ μείνῃ καθειργμένος οὐχὶ πλέον τῶν δέκα ἐτῶν. Ἀφοῦ τὰ συνήθη ταῦτα κελλία εἶναι τόσον τακτικά, πολλῶ μᾶλλον εἶναι τὰ τοῦ νοσοκομείου, ἅτινα δὲν εἶναι καθ' αὐτὸ κελλία, ἀλλὰ μεγάλοι καὶ ἄνετοι κοιτῶνες δι' ἐν ἄτομον, ὡς οἱ ἐν τῷ δυτικῷ ἄκρῳ τοῦ Λονδίνου, καὶ ἤθελον ἐνοικιασθῆ ἐν τῇ καλῇ τοῦ ἔτους ἐποχῇ ἀντὶ ἀδράς δαπάνης. Εἶναι κεχρωματισμένοι δι' ἀνοικτῶν χρωμάτων, καὶ περιέχουσι κλίνην ἄνετον, τράπεζαν μικρὰν, καὶ ἀνάκλιντρον δι' ἀσθενῆ· εἰκόνας κομψῶς κεχρωματισμέναι κοσμοῦσι τοὺς τοίχους, παριστῶσαι χωρία ἐκ τῶν ἁγίων Γραφῶν, καὶ ἐν τῇ μεταξὺ τῶν εἰκόνων ὑπάρχουσι διεσπαρμένα ἐπὶ τῶν τοίχων ἠθικὰ παραγγέλματα παλαιογραφικῶς ἐζωγραφισμένα, οἷον: «Ἡ ἐργασία ἀποδιώκει τὴν ἀνίαν» — «Ἡ πτωχία εἶναι τέκνον τῆς φυγοπονίας.» — Πᾶς ὅστις ἄρχει τῶν παθῶν αὐτοῦ εἶναι εὐδαίμων — καὶ ἄλλα, σκοποῦντα τὴν παραμυθίαν τοῦ ἀπὸ τῆς κλίνης ἀναγινώσκοντος αὐτὰ ἀσθενοῦς.

Ἐν γένει πλεῖστα ἐν ταῖς Βελγικαῖς φυλακαῖς ὑπάρχουσι τὰ τεκμήρια τῆς ὑπὲρ τῶν πεφυλακισμένων μερίμνης. Ἡ κλινωσκευὴ εἶνε ἀφθονωτάτη, συγκειμένη ἐκ σινδόνων, μαλλίνων σκεπασμάτων καὶ στρωμνῶν, ὃ δὲ ἱματισμὸς εἶνε ὅσον ἔνεστι πλήρης, περιλαμβάνων πάντα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ἀποσκευὴν ἐνὸς στρατιώτου, πάντες δὲ αἱ φυλακισμένοι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ φέρωσι ταῦτα, πλὴν τῶν τῆς Κεντρικῆς Φυλακῆς, ἐν ἣ εὐτεὶ δύνανται νὰ κρατῶσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν στολήν. Εἰς τοὺς ὑποδίκους παρέχεται ἔτι μεγαλειτέρα ἀνεσις καὶ ἐλευθερία, καθ' ὅσον δύνανται ἀντὶ εὐτελοῦς καθήμε-

ρινής δαπάνης να καθέξωσι δωμάτιον μεγαλείτερον του συνήθους κελλίου, και να λαμβάνωσιν αφθονωτέραν και καλλιτέραν τροφήν, καιτοι αι καθημεριναί μερίδες είναι εξαίρετοι κατά τε το ποιόν και το ποσόν, δεν είναι όμως ώρισμένα ακριβώς υπό των κανόνων. Αφού διαμερισθῆ ἕκαστον γεῦμα, μένει πάντοτε περίσσευμα ἐν τῇ Κεντρικῇ Φυλακῇ, ὅπως ἐν ἀνάγκη ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀπαιτήσεις πολυφάγων τινῶν. Προσέτι ἐπιτρέπεται να συμπληρώσῃ τὴν διαίταν των και δι' ἀντικειμένων προμηθευομένων ἐκ τῆς εἰδικῆς ἀγορᾶς. Ὁ ζύθος εἶναι πολυτέλεια ἐπιτρεπομένη ἐνίοτε.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐργασίαν, αὕτη και ἐν Βελγίῳ ἐπιβάλλεται ἐνδελεχῆς, ἀλλ' οὐχὶ τόσον ἐπιπόνως ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ· ἐν Βελγίῳ ὁ ἐγκληματίας δὲν ἐξασκεῖ ἐπιπόνως τὰς φυσικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, εἰμὴ σπανίως, εἴποτε δεῖται να ἐντείνῃ τοὺς μῦς αὐτοῦ, ἢ να καταβάλλῃ ἀπασαν τὴν δύναμίν του. Ἡ μόνη ἐπίπονος ἐργασία εἶναι ἡ διὰ τῶν ἀντλιῶν πλήρωσις τῶν ὑψηλῶν δεξαμενῶν, ἐξ ὧν διανέμεται τὸ ὕδωρ εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ κτιρίου, ἡ ἐργασία ὅμως αὕτη δὲν εἶναι ὑποχρεωτική, ἀλλὰ γίνεται ἐκουσίως δεκτῆ, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δι' ὃν πολλοὶ ἐκ τῶν Ἀγγλων μεταχειρίζονται τὰ dumb-bells or clubs. Τὸ ἀνηλεὲς και ὀχληρὸν εἶναι πάντῃ ἀγνωστον ἐν Βελγίῳ, διότι ὁ πεφυλακισμένος δὲν ὑποβάλλεται εἰς ἀπεχθῆ ἐργασίαν καθὼς ἐν Ἀγγλίᾳ λ. χ. εἰς λατομεῖα ἢ ἔλη και εἰς πᾶσαν ἐποχὴν ὑπὸ τὸ ἀγρυπνον ὄμμα δεσμοφυλάκων ἀπαιτούντων σταθερῶς τὸ ποσὸν ἐργασίας τινός. Τὸ Βέλγιον ἀξιοῖ να μεταχειρίζηται ὅλους τοὺς καταδίκους ἢ πιώτερον, και εἰ δυνατὸν συμπαθέστερον· ἢ ἐν ταῖς Βελγικαῖς φυλακαῖς ἐργασία ὑπόκειται εἰς τὸν ἀρχικὸν μέγαν σκοπὸν τῆς ἐπανορθώσεως, κύριον δὲ ἀντικείμενον ἔχει μᾶλλον τὸ να διδάσκωνται οἱ πεφυλακισμένοι ἐπάγγελμά τι δι' οὗ να δύνανται να συντηρῶνται, ἢ να ἐπιζητῶσιν οὐσιώδη χρηματικὰ κέρδη. Ὅπως δὲ τελεσφορήσῃ ἢ ἠθικοποιὸς ἐπιρροὴ τῆς ἐντελοῦς ἀπομονώσεως, τὰ μόνα δυνατὰ εἶδη ἐπιτηδευμάτων εἶναι τὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον καθιστικὰ και δυ-

νάμενα να ἀσκῶνται κατὰ μόναν ἐν τῷ κελλίῳ. Κατὰ τὴν ἀξίωσιν δὲ τῶν Βελγικῶν ἀρχῶν, τὰ οὕτω κεχωρισμένα ἄτομα εἶνε μοναδικῶς ἐπιδέξιοι μαθηταί. Κατὰ τὸν κανονισμόν, δώδεκα μῆνες κατὰ μέγιστον ὄρον εἰσὶ τεταγμένοι διὰ τοὺς ὑποδηματοποιούς, ἐξ διὰ τοὺς ράπτας, και τρεῖς διὰ τοὺς ὑφαντάς, πρὸς ἐκμάθησιν ἐκάστης τῶν τεχνῶν τούτων· συνήθως ἔμως ἀρκοῦσι πολὺ βραχύτεραι περίοδοι και αὐτὰ δὲ τὰ ἐλαχίστας ἐλπίδας, δι' ἔλλειψιν ἰδιαζούσης ἐπιτηδειότητος ἢ προηγουμένων γνώσεων, παρέχοντα ἄτομα, εὐκόλως ἐκμανθάνουσι τέχνας δυσκόλους, ἀπαιτούσας ἐν ἄλλαις περιστάσεσι μακρὰν μαθητείαν. Ὁ κατάλογος τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐπιτηδευμάτων εἶναι βεβαίως μακρὸς, περιλαμβάνων τὴν κατασκευὴν σιγάρων, παντοειδῶν θηκῶν, χειροκτίων, ἐφιππίων, ξυλοπεδίλων, πίθων, κλειθρῶν, τόνων, βιβλιοδετημάτων, ψηκτρῶν, τριχάπτων, ὑφασμάτων, ἱματισμῶν και ὑποδημάτων. Τὰ τελευταῖα ταῦτα ἐπιτηδεύματα ἐπιζητοῦνται μεγάλως, ἢ δὲ ἐκτελουμένη ἐργασία τοσοῦτον εὐχαριστεῖ, ὥστε ὅλαι αἱ στολαὶ τοῦ Βελγικοῦ στρατοῦ κατασκευάζονται ἐν ταῖς φυλακαῖς, ὡς και αἱ στολαὶ τῆς ὑπαλληλίας τῶν φυλακῶν, και αὐτῶν τῶν πεφυλακισμένων. Ἡ ἐτησία ἀξία τῆς ἐργασίας κατ' ἄτομον, ὅπως ἐκτίθεται εἰς τὰς ἐπισήμους ἐκθέσεις, εἶναι 65 φράγκα, και τὰ ὀλικά κέρδη ἀναβαίνουν εἰς 2,000,000 φρ. περίπου ἐτησίως· ἡ δὲ ἐτησία δαπάνη δι' ἕκαστον πεφυλακισμένον, ἀφαιρουμένης τῆς ἐκ τῶν κερδῶν του ὠφελείας, εἰς 400 φρ. περίπου.

Ἀριθμοὶ βεβαίως πολλὴν τιμὴν περιποιοῦντες εἰς τὴν διαχειριζομένην αὐτοῦ διοίκησιν. Ὑπεράνω τῆς οἰκονομικῆς σημασίας αὐτῶν ἐν μόνον κεῖται· εἶναι ἡ χαρακτηρίζουσα τὸν Βελγικὸν πολιτισμὸν ἕξοχος μέριμνα περὶ τῶν φυλακῶν του, ἵνα ὦσιν αὐταὶ οὐχὶ διδασκαλεῖα τοῦ ἐγκλήματος και ἀπανθρωπίας σύμβολα, ἀλλὰ σωτηρίας τῶν ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ πνιγομένων σανίς.

ΠΕΡΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ.

Ἐν γένει ἡ κίνησις τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως ἐν μέσῳ εἰρηνικοῦ πληθυσμοῦ κέκτηται δυσχερείας τινάς, ἐν αἷς πολλὴν ἔχει μετοχὴν τὸ αὐθαίρετον. Κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις ἐπακολουθεῖ γογγυσμὸς καὶ ἐὰν πληροῦται ἐκ μιᾶς ὀψεως ὁ ἐθνικὸς σκοπὸς, ἐκ τῆς ἐτέρας πάσχει ἐπαισθητῶς οὗτος διαιρουμένου τοῦ ἔθνους εἰς πιέζοντας καὶ πιεζομένους.

Τὰ κατὰ τὴν σπουδαίαν ταύτην ὑπόθεσιν ἐρρυθμίσθησαν ἐν Ἑλλάδι, τὸ πρῶτον μὲν διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 15 Ἰουλίου 1834, τελευταῖον δὲ διὰ τοῦ ΩΚΗ' νόμου τῆς 18 Ἀπριλίου 1880, ἔχοντος ὡς ἐξῆς :

1. Οἱ δῆμοι εἶναι ὑπόχρεοι νὰ χορηγῶσιν εἰς τὰ μεταβατικὰ ἀποσπάσματα καὶ εἰς τὰ τῶν συνοδιῶν (εἰσπρακτόρων, κληρῶν κλπ.) τὰ ἀναγκαῖα καταλύματα. Εἰς τὰ μέρη, ἐνθα ἀποβαίνει ἐφικτὴ ἡ κατάλυσις αὐτῶν εἰς στρατῶνας, δὲν χορηγοῦνται τοιαῦτα.

2. Ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ μετὰ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἐκμισθώνει εἰς βᾶρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ δήμου οἰκίαν, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς κατάλυμα τῶν ἀποσπασμάτων.

3. Εἰς μέρη, ἐνθα δὲν ἀποβαίνει δυνατὸν νὰ ἐνοικιασθῇ τοιαύτη οἰκία, ἢ ὁ χῶρος τῆς ἐνοικιασμένης δὲν εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν δυνάμιν τῶν ἀποσπασμάτων, ὁ ἀρμόδιος δήμαρχος ἢ ὁ εἰδικὸς πάρεδρος ἐπιτρέπει καὶ τὴν εἰς τὰς οἰκίας τῶν κατοίκων κατάλυσιν, τηρῶν τὰς ἐξῆς διατάξεις: τὰ καταλύματα χορηγοῦνται κατὰ σειράν καὶ ἐκ περιτροπῆς εἰς ἀπάσας τὰς οἰκίας· β') ἢ κατάλυσιν ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ ὀρίζεται εἰς ἓν νυχθήμερον· δύναται ὁμοίως νὰ ἐπαναληφθῇ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, ἐὰν λόγοι ὑπηρεσίας ἀπαιτῶσι πολυήμερον

διαμονὴν τῶν ἀποσπασμάτων εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, ἀλλὰ μόνον εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἀπασαὶ αἱ οἰκίαι τοῦ τόπου ἐχορήγησαν καταλύματα· γ') ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ δὲν δύνανται νὰ καταλύσῃσι παρά εἰς, ἢ, ἐν ταῖς εὐρυχωροτέrais, δύο τὸ πολὺ ἄνδρες.

4. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀπαίτησις τροφοδοσίας τῶν ἀναφερομένων ἐν τῷ 1 ἄρθρῳ ἀποσπασμάτων παρά τῶν κατοίκων.

5. Εἰς μέρη, ἐνθα ὑπάρχουσιν ὀψοπωλεῖα, τὰ ἀποσπάσματα ὑποχρεοῦνται νὰ προμηθεύωνται ἐξ αὐτῶν τοῖς μετρητοῖς τὰ ἀναγκαιοῦντα αὐτοῖς τροφίμα, Ἐνθα δὲ δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦτα, ἀποτείνονται πρὸς τὸν δήμαρχον ἢ τὸν εἰδικὸν πάρεδρον τοῦ χωρίου, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ προμηθεύωσιν αὐτοῖς ταῦτα ἀπὸ τοὺς κατοίκους κατὰ τὸν δικαιότερον τρόπον καὶ ἐπὶ τῇ καταβολῇ τῆς ἀξίας των κατὰ τὴν τιμὴν, ἣτις καθ' ἐκάστην τριμηνίαν θέλει ὀρίζεσθαι διὰ τὴν περιφέρειαν ἐκάστου δήμου παρά τοῦ σχετικοῦ Ἐπαρχοῦ καὶ τοῦ Οἰκονομικοῦ Ἐφόρου.

6. Ἡ στρατιωτικὴ ἀρχὴ διατάσσει τὴν ἐκ τῶν ἀποδοχῶν τῶν ὑπευθύνων κράτησιν καὶ τὴν εἰς τὸν δικαιούχον ἀπόδοσιν τοῦ ἀντιτίμου τῶν τροφίμων, ἅτινα τὰ ἀποσπάσματα δὲν ἤθελον πληρώσει, ἅμα ὑποβληθῇ αὐτῇ παρά τοῦ χορηγήσαντος λογαριασμὸς, συντεταγμένος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ διατιμῆσεως καὶ οὕτινος ἡ ἀκρίβεια ὡς πρὸς τὸ ποσόν, τὸ εἶδος καὶ τὴν διατίμησιν τῶν μὴ πληρωθέντων τροφίμων βεβαιοῦται ἀπὸ κοινοῦ ὑπὸ τοῦ ἐφημερίου καὶ τοῦ δημάρχου ἢ τοῦ εἰδικοῦ παρέδρου.

7. Τὰ δρομολόγια τῶν περὶ ὧν πρόκειται ἀποσπασμάτων θέλουσι κανονίζεσθαι, ἐφ' ὅσον εἶναι ἐφικτὸν, οὕτως ὥστε νὰ διανυκτερεύωσι ταῦτα ἀλληλοδιαδόχως εἰς διάφορα μέρη καὶ κατὰ προτίμησιν ἐνθα ὑπάρχουσι στρατῶνες, προχειρότερα τὰ πρὸς κατάλυσιν καὶ τροφοδοσίαν μέσα καὶ ἐν γένει ὅπου θέλουσιν ἐπιβαρύνεσθαι ὀλιγώτερον οἱ κάτοικοι.

8. Αἱ ποινικαὶ παραβάσεις τῶν ἀποτελούντων μέρος εἰς τὰ περὶ ὧν πρόκειται ἀποσπάσματα ὑπάγονται εἰς τὴν ἀνά-

κρισιν και εκδικασιν των τακτικων ποινικων δικαστηριων, εφ' οσον αυται δεν αποτελοῦσι παραβασιν της εις αυτα ανατεθεισης υπηρεσιας, ειναι δ' αδιαφορον αν εχωσι σχεσιν προς αυτην αι δε πειθαρχικαι τιμωροῦνται παρα των στρατιωτικων αρχων.

9. Οι αδικουμενοι δυνανται να εγειρωσιν ενωπιον των τακτικων δικαστηριων και αγωγας περι πολιτικων αποζημιωσεων κατα των αδικησαντων αυτους. Το Δημόσιον εις ουδεμίαν αποζημιωσιν υποκειται δια τας πράξεις των αποσπασμάτων.

10. Αι διατάξεις του Β. Διατάγματος της 15 Ιουλίου 1884 «περι της καταλύσεως και της τροφής των εντός του Κράτους οδοιπορούντων στρατευμάτων και της χορηγίας των εις αυτα αναγκαίων μετακομίσεως» μένουσιν εν ισχύι, καθόσον δεν αφορά εις τα αποσπάσματα, περι των προκειται εν τω παρόντι νόμω.

11. Οι καταλαβόντες καταλύματα μη ορισθέντα υπό της αρχής η απαιτούντες τροφοδοσίας, πλην της περιπτώσεως της β' παραγράφου του άρθρου 5 η μη πληρώσαντες το αντίτιμον των τροφίμων στρατιωτικοί, τιμωροῦνται κατ' εγκλησιν του παθόντος με φυλάκισιν μέχρις ενός μηνός.

12. Δήμαρχοι η ειδικοί πάρεδροι, παραβιάζοντες τα επιβαλλόμενα αυτοίς υπό του παρόντος νόμου καθήκοντα, εφ' οσον αι παραβάσεις αυται δεν τιμωροῦνται από άλλην τινά ειδικήν διάταξιν, τιμωροῦνται με χρηματικήν ποινήν μη συνεπαγομένην τας συνεπείας του 24 άρθρου του ποινικου νόμου.

13. Οι εφημέριοι οι δήμαρχοι και οι ειδικοί πάρεδροι, οι βεβαιούντες εσφαλμένους λογαριασμούς ως ακριβείς, υπάγονται εις τας ποινάς της ψευδοῦς πιστοποιήσεως και εις αποζημιώσεις.

14. Εις τας διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγονται και οι εισπράκτορες.

15. Εξαιροῦνται της υποχρεώσεως του χορηγεῖν τ' ανωτέ-

ρω καταλύματα αι οικογένειαι, οσαι στεροῦνται ανδρος ως προστάτου αυτων.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.

Ο κατά την 30 Νοεμβρίου 1880 Ισολογισμός της Εθνικής Τραπέζης εν συγκρίσει προς τον του προηγουμένου μηνός συνοφίζεται ως εξής:

	31 Οκτωβρ.	30 Νοβριου
A'. Ενεργητικόν		
Μεταλλικόν και συνάλλαγμα επί του έξωτερικού	26,229,284	26,284,089
Γραμμάτια Ἰονικῆς Τραπέζης	1,478,164	1,487,948
Δάνειον προς την Κυβέρνησιν ἐπ' ἀ- ναγκαστικῆ κυκλοφορίᾳ	22,542,658	25,142,658
Χρεώγραφα Κυβερνήσεως	19,232,223	19,219,860
Προεξοφλήσεις	30,230,790	29,720,960
Ἄνοικτοι λ]μοι, δάνεια ἐπὶ ὑποθή- κῃ, χρεωλυτικὰ κλπ.	44,165,125	44,334,534
Διάφορα	2,514,237	2,529,394
Ὅλον	146,392,481	148,719,443
B'. Παθητικόν		
Κυκλοφορία τραπεζ. γραμματίων . .	62,640,169	64,159,806
Καταθέσεις ἔντοκοι και ἄτοκοι . . .	50,760,977	51,663,800
Παρακαταθήκη	51,543	86,337
Ἐπιταγαὶ προς πληρωμὴν	280,254	329,619
Διάφορα	2,029,538	1,849,881
Κεφάλαιον τακτικόν και ἀποθεματ. .	30,630,000	30,630,000
Ὅλον	146,392,481	148,719,443

Ἐκ της συγκρίσεως της καταστάσεως της Εθνικής Τραπέζης μεταξύ της 31 Οκτωβρίου και 30 Νοεμβρίου προκύ-
βει τὸ 8-ΦΥΔ. 95-ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1881.

πτει αύξεις μὲν, τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων κατὰ δραχ. 1,519,637, τῶν ἐντόκων παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ καταθέσεων κατὰ δραχ. 1,223,641, τοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐπ' ἀναγκαστικῇ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων κυκλοφορίας δανείου κατὰ δραχ. 2,600,000 καὶ τῶν ἐπὶ ὑποθήκῃ καὶ ἐνεχύρῳ δανείων κατὰ δραχ. 369,024, μείωσις δὲ, τῶν προεξοφλήσεων καὶ τῶν ἀνοικτῶν λ]σμῶν κατὰ δραχ. 709,445. Ἐν γένει δὲ τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἠύξῃθη κατὰ δραχ. 2,326,962 (α).

Μολονότι ἀπέναντι τοῦ τελευταίου δανείου ἡ Κυβέρνησις ἔλαβεν ἐκ τῆς Τραπεζῆς δραχ. 2,600,000, τὸ ποσὸν τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων ἠύξῃσε μόνον κατὰ δραχ. 1,500,000 περίπου, ὥστε τὸ ὑπόλοιπον ἐλήφθη ἐκ τῶν γενομένων παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ ἐντόκων ἐντὸς τοῦ μηνὸς καταθέσεων ἐκ δραχ. 1,200,000 περίπου.—Ἡ αύξῆσις τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ἐπέφερε τὴν ὑποτίμησίν των, ἡ προσδοκία ὁμῶς τῆς ἐπιτυχίας ἐξωτερικοῦ δανείου καὶ τῆς συνε-

(α) Ἐν τῷ ἐνεργητικῷ ἠύξῃσαν, τὸ μεταλλικὸν καὶ τὰ ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματα κατὰ δραχ. 164,354—γραμμάτια Ἰο-νικῆς Τραπεζῆς δραχ. 9,784—δάνειον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ δραχ. 2,600,000—δάνεια ἐν γένει δρ. 369,024—διάφορα δραχ. 34,258, ἐν δλω δραχ. 3,177,420, ἐμειώθησαν δὲ οἱ ἐξωτερικοὶ λ]σμοὶ κατὰ δραχ. 109,549—προεξοφλήσεις, ἀνοικτοὶ λ]σμοὶ κ.λ.π. δραχ. 721,808—διάφορα δρ. 19,101, ἐν δλω δραχ. 850,458 καὶ ἐπομένως διαφορά ἐπὶ πλεόν ἐκ δραχ. 2,326,962.

Ἐν δὲ τῷ παθητικῷ ἠύξῃσαν τὰ ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικὰ γραμμάτια κατὰ δραχ. 1,519,637—ἐπιταγαὶ πρὸς πληρωμὴν δραχ. 49,365—προεξοφλήματα 181,096—καταθέσεις ἐντοκοὶ καὶ ταμειυτηρίου 1,223,641.—Παρακαταθῆκαι 34,794 ἐν δλω δραχ. 3,088,533, ἐμειώθησαν δὲ, καταθέσεις ἀνευ τόκου δραχ. 320,818—μερίσματα πληρωτέα 114,080—διάφορα δραχ. 246,673 ἐν δλω δραχ. 681,571 καὶ ἐπομένως διαφορά ἐπὶ πλεόν, ὅπως ἐν τῷ ἐνεργητικῷ δραχ. 2,326,962.

πεία τούτου εἰσαγωγῆς μεταλλικοῦ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐβελτίωσε κατὰ τι τὴν ἀξίαν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἀλλ' ἡ βελτίωσις αὕτη φαίνεται διαβατικῇ, διότι καὶ ἂν εἰσαχθῇ μέταλλον ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἡ πλεονάζουσα ποσότης τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων ταχέως θέλει ἐκδιώξει τὸ μέταλλον καὶ ἐπαναφέρει τὴν ὑπερτίμησιν αὐτοῦ.

Ἐντὸς τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα διέθεσε τοκοφόρως κεφάλαιά της εἰς δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ καὶ ὑποθήκῃ ἐκ δραχ. 369,024, ἀλλ' ἐξ ἑτέρου ἀπέσυρε τοιαῦτα ἐκ προεξοφλήσεων, ἀνοικτῶν λ]σμῶν κ.λ.π. ἐκ δραχ. 721,808, ἐγένοντο δὲ καὶ καταθέσεις παρ' αὐτῇ ἐντοκοὶ, μέρος τῶν ὁποίων πιθανῶς προέρχεται ἐκ τῆς δευτέρας δόσεως τοῦ δανείου τῶν 60,000,000, ἐκ δραχ. 1,223,641, ὁμοῦ δραχ. 1,945,449, ὥστε τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε κατ' αὐτῆς κατὰ δραχ. 1,576,425. Τοῦ ποσοῦ δὲ τούτου προστιθεμένου εἰς τὰ διαθετέα κεφάλαια τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἄτινα κατὰ τὰς ἐπὶ τῆς καταστάσεως τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου παρατηρήσεις ἐν τῇ Οἰκονομικῇ Ἐπιθεωρήσει (φυλλάδιον 94 Δεκεμβρίου π. ε.) ἀνήρχοντο εἰς δραχ. 6,422,394, προκύπτει ποσὸν διαθεσίμων κεφαλαίων σχετικῶς πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς 31 Μαρτίου 1880, ἣν ἐλάβομεν ὡς ἀφετηρίαν ἐκ δραχ. 7,998,819.

Ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης μέχρι τοῦδε τακτικῆς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τοῦ νὰ μὴ προσθέτῃ εἰς τὴν κυκλοφορίαν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ποσὸν ἴσον πρὸς τὴν αύξῆσιν τοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν δανείου, ἀλλὰ νὰ περιορίζῃ ἐν μέρει τὰς πιστώσεις της, εἶναι ἡ μείωσις τῶν κερδῶν αὐτῆς. Καὶ μολονότι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς διανομῆς τοῦ περιέχοντος τὴν παροῦσαν φυλλάδιου τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως ἔσεται δεδημοσιευμένος ὁ Ἰσολογισμὸς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς 31 Δεκεμβρίου 1880 καὶ ἐπομένως γνωστὸν τὸ ποσὸν τῶν κερδῶν καὶ τὸ διανεμητέον τοῖς μετόχοις μέρισμα, μολαταῦτα παρατηρήσεις τινὲς ἐπὶ τῶν πιθανῶν τῆς τραπεζῆς κερδῶν κατὰ τὴν Β' ἐξαμηνίαν τοῦ 1880 ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ τῆς Β' ἐξαμηνίας τοῦ 1879 θέλουν εἶσθαι ὠφέλιμοι.

Κατά τὸν Ἰσολογισμόν τῆς 31 Δεκεμβρίου 1879 τὰ προεξοφλήματα, ἤτοι οἱ τόκοι ἐκ προεξοφλήσεως ἐμπορικῶν γραμματίων, συναλλαγματικῶν κ.λ.π. ἀνῆλθον εἰς δραχ. 1,610,664 ἐξ ὧν δραχ. 244,703 ἀνῆκον εἰς τὴν Ἀπρὶλ ἑξαμηνίαν τοῦ 1880 εἰς ἣν καὶ μετηνέχθησαν.

Κατὰ τὴν κατάστασιν τῆς 30 Νοεμβρίου 1880 εἰσεπράχθησαν ἐκ προεξοφλημάτων δρ. 1,092,062 προστιθεμένων δὲ καὶ δραχ. 170,000 αἰτινες ἀναλογοῦσιν ὡς εἰσπραχθησόμεναι τὸν Δεκεμβρίον, τὸ ὅλκον ἐκ προεξοφλημάτων ποσὸν κατὰ τὴν Βαν ἑξαμηνίαν 1880 θέλει ἀναβιβασθῆ εἰς δραχ. 1,262,062

ὥστε προκύπτει μείωσις ἐκ προεξοφλημάτων δραχ. 348,602

Κατὰ τὴν Βαν ἑξαμηνίαν τοῦ 1879 αἱ ἐντοκοὶ καταθέσεις καὶ τοῦ Ταμιευτηρίου συνίσταντο εἰς δρ. 33,277.818 καὶ ἐπληρώθησαν δι' αὐτὰς τόκοι δρ. 893,299. Κατὰ τὴν 30 Νοεμβρίου 1880 ἠύξησαν εἰς δραχ. 45,958,825, ὥστε κατ' ἀναλογίαν καὶ οἱ πληρωθησόμενοι τόκοι θέλουν ἀναβιβασθῆ εἰς δραχμὰς 1,233,000 μολαταῦτα περιορίζομεν τὴν αὐξήσιν, τὴν προστεθησομένην εἰς τὸ ἀνωτέρω ποσὸν, ὡς μειοῦσαν τὰ κέρδη εἰς δραχ. 250,000

Αἱ ἐπισηφαλεῖς ἀπαιτήσεις κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1879 συνίσταντο εἰς δραχ. 163,273 κατὰ τὴν 30 Νοεμβρίου 1880 ἀνῆλθον εἰς δραχ. 196,106, ὥστε καὶ ἂν δὲν αὐξήσῃ ποσῶς ἐντὸς τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου, προκύπτει διαφορά ἐπὶ πλέον, μειοῦσα τὰ κέρδη ἐκ δραχ. 33,533

Κατὰ τὸ 1879 ὁ ἐπὶ τῶν κερδῶν φόρος ἦτο 2% κατὰ τὸ 1880 ἠύξθη εἰς 3% ἐπομένως καὶ ἐντεῦθεν προκύπτει διαφορά εἰς βάρος τῶν κερδῶν ἐκ δραχμῶν περίπου. 25,000

Τὸ ὅλον δραχ. 657,158

Ἐκ τῶν τῶν λοιπῶν δανείων καὶ ἀνοικτῶν

ἐκ μεταφορᾶς 657,158
 λογαριασμῶν κατὰ μὲν τὴν Βαν ἑξαμηνίαν τοῦ 1879 εἰσεπράχθησαν δραχ. 2,259,780 κατὰ δὲ τὴν Ἀπρὶλ τοῦ 1880 δραχ. 2,245,759 ἤτοι μείον κατὰ δραχ. 14,021. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1880 ἡ Τράπεζα ἠγόρασεν ὁμολογίας τοῦ δανείου τῆς Κυβερνήσεως τῶν 60 ἑκατομμυρίων ἐκ δραχ. 5,559,043 καὶ ἠύξησε τὰ διατεθέντα ἐπὶ τῶν κεφάλαιά της, ἂν καὶ μὴ ἀναλόγως τῶν γενομένων παρ' αὐτῇ ἐντόκων καταθέσεων καὶ τοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐπ' ἀναγκαστικῇ τῶν γραμματίων της κυκλοφορίας δανείου, ὑπολογίζομεν τὰς ἐκ τούτων τῶν εἰσπράξεις ὑπερτέρας κατὰ δραχ. 200,000, ἐν οἷς προστιθεμένων καὶ δραχ. 70,000 ἐκ τῶν πρὸς 1 τοῖς % ἐτησίως ἦτοι 50 ἑκατοστά τῆς δραχμῆς διὰ τὴν ἑξαμηνίαν, τοῦ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν δανείου, ὅπερ ἠύξθη εἰς 14 περίπου ἑκατομμύρια προκύπτει αὐξήσις τῶν κερδῶν κατὰ δραχ. 270,000

τούτων δ' ἀφαιρούμενων, ἡ ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τῶν κερδῶν ἢ τῆς αὐξήσεως τῶν ζημιῶν διαφορά περιορίζεται εἰς δραχ. 387,135

ἣτις ἐπὶ 18 χιλιάδων μετοχῶν ἀναλογεῖ πρὸς δραχμὰς 21,50 κατὰ μετοχὴν.

Αἱ πηγαὶ τῶν κερδῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἰσολογισμῶν τῆς τῶν προηγουμένων ἑξαμηνιῶν, εἰσὶ τὰ προεξοφλήματα καὶ οἱ τόκοι τῶν δανείων, ἀλλὰ τῶν πηγῶν τούτων τ' ἀποτελέσματα εἰσὶν ὅποια ἀνωτέρω ἐκτίθενται. Ἐκ τοῦ ἰσολογισμοῦ δὲ τῆς 31 Δεκεμβρίου θέλει ἀποδειχθῆ ἂν καὶ κατὰ τῆν τρόπον θὰ δυνηθῆ ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα νὰ προσδιορίσῃ μέρος, ὅσον καὶ κατὰ τὴν προηγουμένην ἑξαμηνίαν. Εἰς τὰς δαπάνας τῆς Βαν ἑξαμηνίας τοῦ 1879 δὲν ἀπαγτᾶται ἕκτακτόν τι κονδύλιον, μὴ ἐπαναληφθησόμενον εἰς

τὴν Βαν ἑξαμηνίαν τοῦ 1880, ὅπως δι' αὐτοῦ καλυφθῆ ἡ διαφορά.

Σ. Γ. ΦΛΩΡΟΣ.

Ο ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΚΟΥ.

Ἐν τοῖς τελευταίοις τοῦ λήξαντος ἔτους δυοὶ φυλλαδίοις τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως συνεζητήθησαν ὅροι τινὲς τῆς περὶ δανείου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ παρατάσεως τοῦ προνομίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Συμβάσεως. Καίτοι δὲ ἡ σύμβασις αὕτη κατέστη ἤδη νόμος, δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον τὴν ἐξέτασιν τοῦ μετὰ τῆς συμβάσεως ταύτης συνδεομένου ζητήματος τοῦ προσδιορισμοῦ ἀνωτάτου τινὸς ὅρου τοῦ τόκου, ὑπὲρ τὸν ὁποῖον ἡ Τράπεζα δὲν δύναται νὰ δανείζη τὰ κεφάλαιά της καὶ τοῦ προσδιορισμοῦ ποσοῦ τινος ἐκ τῶν κεφαλαίων διὰ δάνεια ὑπὲρ τῶν γεωργῶν, διότι ταῦτα ἐθεωρήθησαν ὡς τὸ κυριώτερον ἀντάλλαγμα τῆς ἀπονομῆς προνομίων εἰς τὰς Τραπεζάς. Τοσοῦτον δὲ μᾶλλον δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον τὴν συζήτησιν ταύτην, ὅσον οἱ ὅροι οὗτοι δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἀμεταβλήτων.

Τὸ ζήτημα τοῦ προσδιορισμοῦ ἀνωτάτου ὅρου τοῦ τόκου δύναται νὰ θεωρηθῆ ὑπὸ δύο ἐπόψεις. Πρῶτον μὲν καθ' ἕσπον εἶνε δίκαιον ν' ἀφεθῆ ἑλεύθερος ὁ κεφαλαιοῦχος εἰς τὸ νὰ συμφωνῆ μετὰ τοῦ ὀφειλέτου τὸν ὅρον τοῦ τόκου, δεύτερον δὲ εἰάν ὁ περιορισμὸς τοῦ ὅρου τοῦ τόκου εἶναι ἐξ ἴσου ἐπωφελὴς πρὸς ἅπαντας τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην κεφαλαίων καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν ἐν γένει.

Καὶ καθ' ἕσπον μὲν ἀφορᾷ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τούτου ὑπὸ τὴν πρώτην ἐποψίν, θεωροῦμεν ἀρκοῦν τοῦ Macleod, οὗ τινος καὶ ἄλλοτε ἐμνημονεύσαμεν, τὸ ἐπόμενον χωρίον.

«Τὸ τίμημα, τὸ πληρωτέον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν, ἣν ὁ κεφα-

λαιοῦχος προσφέρει, τόσῳ φαίνεται ὅν ἀντικείμενον ὅλως ἰδιαιτέρας συμφωνίας μετὰ τῶν μερῶν, ὅσῳ καὶ τὸ τίμημα τὸ πληρονόμενον διὰ πᾶσαν οἰανδήποτε ἄλλην ὑπηρεσίαν, οὔτε φαίνεται διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ κοινοῦ συλλογισμοῦ ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων σύμφυτόν τι παράπτωμα εἰς πᾶσαν δι' ἰδιαιτέρας συμφωνίας διανομὴν τῶν κερδῶν μετὰ τῶν μερῶν.

ἌἩ ὑπηρεσία, ἡ προσφερομένη διὰ τοῦ δανεισμοῦ χρημάτων ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι διαφέρει ὡς πρὸς τὴν ἐντασίν της κατὰ τὰς περιστάσεις, ἀκριβῶς ὅπως δύναται νὰ διαφέρῃ καὶ πᾶσα ἄλλη ὑπηρεσία. Οὐδεὶς θεωρεῖ ἄτοπον τὸ νὰ κερδίσῃ τις 1000 τοῖς % διὰ τῶν ἰδίων του κεφαλαίων, εἰάν δύναται. Ἐξ ἐναντίας οἱ δυνάμενοι νὰ κατορθώσωσι τοιαῦτα κέρδη θεωροῦνται ὡς οἱ μέγιστοι τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργέται. Ἄλλ' εἰάν τις δανεισθῆ παρ' ἑτέρου καὶ δώσῃ αὐτῷ τίμημα τι διὰ τὴν προσφερομένην αὐτῷ ὑπηρεσίαν, ἡ μετοχὴν εἰς τὰ κέρδη ἀναλόγως τοῦ προκαταβαλλομένου κεφαλαίου, φαίνεται εἰς τινὰς, ὅτι μεταβάλλεται ἅπασα ἡ φύσις τῆς ὑποθέσεως. Ἐνῶ κέρδος 30 τοῖς % ἦτο ὅλως σὺνηθὲς κέρδος ἐν τῷ ἐμπορίῳ διὰ τὰ ἴδια τοῦ ἐμπορίου κεφάλαια, ἐθεωρεῖτο ἐν τούτοις σπουδαῖον ἀμάρτημα διὰ τινὰ, προκαταβαλόντα τὰ κεφάλαια, δι' ὧν τὰ κέρδη ταῦτα παρήχθησαν, εἰάν ἐλάμβανε πέραν τῶν 5 τοῖς % διὰ τὴν χρῆσιν τῶν χρημάτων. Τὰ ἀνωτέρω εἰσιν ἀπλήρῃ ἐξήγησις τῆς φύσεως τοῦ τόκου, ἐντεῦθεν δὲ οὐδένα βεβαίως ὀρθὸν λόγον δύναται τις νὰ φαντασθῆ, ὅπως μὴ ἀφεθῆ ὁ καταρτισμὸς τῶν τοιούτων συμβολαίων εἰς τὴν ἐλευθέραν βούλησιν τῶν συμβαλλομένων, ὅπερ συνήθως γίνεταί καὶ κατὰ τὸν καταρτισμὸν τῶν λοιπῶν συμβολαίων. Μολαταῦτα δὲν ὑπάρχει ἀντικείμενον, ὡς πρὸς τὸ ὁποῖον οἱ ἄνθρωποι ἐγκατέλειψαν ὅλως τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ των, ἔσπον τὸ ζήτημα τοῦ τόκου καὶ τῆς τοκογλυφίας. Ὁ Δάντης κολλάζει τοὺς τοκογλύφους χειρὸν ἐκείνων, οἵτινες ἀρνοῦνται τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ, καὶ θέτει ὀλόκληρον πόλιν, περίφημον διὰ τὰς χρηματιστικὰς ἐπιχειρήσεις της εἰς τὸν Ἄδην. Οὔτε εἶνε

δυνατόν νὰ εἶπη τις, ἐὰν ἡ ἀπερισκεψία, ἥτις ὠμίλει διὰ τοῦ Δάντου, ἢ ἡ ἀπερισκεψία ἡ ὀμιλήσασα διὰ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ τῆς τοκογλυφίας ἦτο ἡ μεγαλειτέρα. Καὶ δὲν εἶνε ὅπως δῆποτε ταπεινωτικόν, τὸ ἀναμνησθεσθαι ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα τεσσαράκοντα ἔτη ἦτο ἔγκλημα, τιμωρούμενον ὑπὸ τοῦ νόμου, τὸ νὰ λαμβάνη τις πλέον τῶν 5 τοῖς ^ο], διὰ τὴν χρῆσιν τῶν χρημάτων ἐν οἰαδήποτε περιπτώσει, καὶ ὅτι οἱ περὶ τοκογλυφίας νόμοι ἐν μέρει μόνον ἐχαλαρώθησαν τότε καὶ δὲν κατηργήθησαν ἐντελῶς εἰμὴ κατὰ τὸ 1854; Καὶ εἰς τὰ πλεῖστα νεώτερα ἔργα περὶ Τραπεζῶν, τὰ δημοσιευθέντα ἐν Γαλλίᾳ ἐθεωρήθη ἔτι ἀναγκαῖον ν' ἀφιερῶθῃ ἐν ἄρθρον περὶ τῆς νομιμότητος τοῦ τόκου.

«Ἡ ἐναντίον τοῦ φαντασιώδους ἀμαρτήματος τῆς τοκογλυφίας πρόληψις τοσοῦτον ἐντελῶς ἐξηλήφθη ἐκ τῆς χώρας ταύτης, ὥστε ἤθελεν εἶσθαι ματαία χρόνου ἀπώλεια ἢ ἀφήγησις αὐτῆς. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἔτι καὶ νῦν ἐπικρατεῖ ἐν τισὶ χώραις, δυνάμεθα ἐν τῷ παρόντι νὰ δώσωμεν θέσιν εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἐνδόξου κληρικοῦ John Calvin, ὅστις ἦτο, ὡς ἡμεῖς γνωρίζομεν, ἐν τῶν πρώτων προσώπων, ὅπερ ἤθελε παρατηρήσει τὴν ἀτοπίαν του, θέλει δὲ δειχθῆ πῶς οὗτος ἠρμήνευσε τὸν περὶ τούτου στίχον τοῦ Bentham.

«Τοῦ ζητήματος τῆς τοκογλυφίας ὑποβληθέντος αὐτῷ, ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται ὅλως πανταχοῦ τῆς Γραφῆς. Ἡ ἐννοια τῆς ἐντολῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Λουκ. κεφ. 6) διεστράφη· ὁ νόμος τοῦ Μωϋσέως ἦτο πολιτικὸς καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐκταθῇ πέραν τοῦ ὅσον οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ ἰσότης δύνανται νὰ βαστάσωσιν αὐτόν.

«Υπάρχουσιν, ἀληθῶς, χωρὶα τῆς Γραφῆς, ἐν οἷς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καταγγέλλει τὴν τοκογλυφίαν, ὅπερ ἐν ψαλ. 4, 12 ἀναφέρει ἀμαρτωλὴν πόλιν, ἐνθα ἡ τοκογλυφία ἐξησκειτο δημοσίᾳ. Ἀλλὰ πράγματι ἡ ἑβραϊκὴ λέξις σημαίνει ὁλόγον ἐν γένει, καὶ δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς τὴν τοκογλυφίαν. Εἶναι βέβαιον, ὅτι ἡ τοκογλυφία ἐμνημονεύθη ὀνομαστικῶς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, ἀλλὰ τοῦτο ἐγένετο, διότι ὁ δόλος καὶ ἡ

σκληρότης συχνότατα συνοδεύουσιν αὐτήν· ὁ Ἐζεκιήλ, εἶναι βέβαιον, προβαίνει περαιτέρω (XXII, 12) καὶ μερικεύει τὴν τοκογλυφίαν, ὡς μίαν τῶν ἀμαρτιῶν, ἥτις ἐξήγειρε τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ ἐναντίον τοῦ Ἰσραήλ, ἀλλὰ μεταχειρίζεται δύο λέξεις, ἡ μία τῶν ὁποίων σημαίνει τὴν τοκογλυφίαν καὶ προέρχεται ἐκ τῆς αὐτῆς ρίζης, ἥτις σημαίνει καταβροχθίζειν, ἡ δὲ ἕτερα σημαίνει αὔξησιν ἢ προσθήκην.

«Ἀποδεικνύει δ' ὅτι οἱ Ἰουδαῖκοι νόμοι καὶ ἡ πολιτεία ἐφηρμόζοντο εἰς μόνους τοὺς Ἰουδαίους καὶ ὅτι ἡ νεωτέρα κοινωνία οὐδαμῶς ὁμοιάζει τὴν κατάστασιν τῶν Ἰουδαίων, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ τοκογλυφία ἦτο ἀπηγορευμένη.

«Ἐξετάζων δὲ τὰς σκέψεις τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου ἐπιλέγει; «Τὰ χρήματα δὲν γεννῶσι χρήματα! Τί γεννᾷ ἡ θάλασσα; Τί γεννᾷ μία οἰκία διὰ τὴν ἐκμίσθωσιν τῆς ὁποίας λαμβάνω ἐκμίσθωμα; Τὰ χρήματα προκύπτουσιν ἀληθῶς ἐκ τῆς στέγης καὶ τῶν τοίχων; Ἀλλ' ἡ γῆ ἐπίσης παράγει, καὶ ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξάγεται τι, ὅπερ πάλιν παράγει (ἢ προβάλλει παραγωγὴν) χρήματα, καὶ ἡ χρησιμότης οἰκίας τινὸς δύναται ν' ἀγορασθῇ ἢ ν' ἀνταλλαγῇ ἀντιποσότητός τινος χρημάτων. Ἐὰν, ἐπομένως, περισσότερον κέρδος δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ διὰ τοῦ ἐμπορίου παρὰ ἐκ τῆς παραγωγῆς ἐνὸς ὑποστατικοῦ, πρέπει ἐκεῖνος, ὅστις παρεχώρησεν ἄγονόν τι ὑποστατικόν εἰς τινα καλλιεργητὴν νὰ λάβῃ μίσθωμα καὶ κέρδος, ἕτερος δ' ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ λάβῃ κέρδος ἐκ τῶν χρημάτων; Καὶ ἐὰν τις ἀγοράσῃ ὑποστατικόν τι διὰ χρημάτων, τὰ χρήματα ταῦτα δὲν γεννῶσι χρήματα καθ' ἕκαστον ἔτος; Ἡθέλατε εἰπεῖ, ὅτι τὸ κέρδος τοῦ ἐμπορίου προέρχεται ἐκ τῆς ἐπιμελείας καὶ τῆς δεξιότητός του. Τίς ἀμφιβάλλει, ὅτι ἀμεταχειρίστα χρήματα εἰσὶν ἀνωφελῆ; Ἡ ὅτι ἐκεῖνος ὅστις ζητεῖ παρ' ἐμοῦ δάνειον δὲν προτίθεται νὰ διατηρήσῃ αὐτὸ ἄργόν, ἀφοῦ τὸ λάβῃ; Ἡ ἀληθεία τὸ κέρδος τοῦτο δὲν προέρχεται ἐκ τῶν χρημάτων ἀλλ' ἐκ τοῦ προϊόντος, ὁ λόγος ἐπομένως οὗτος εἶναι κατὰ τι λεπτόν καὶ ἔχει εὐπροσωπίαν τινά, ἀλλ' ὅταν καθ' ὀλοκλή-

ρίαν σταθμισθῆ πίπτει. Συμπεραίνω λοιπόν, ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν περὶ τῆς τοκογλυφίας ἐκ τινος εἰδικοῦ χωρίου τῆς Γραφῆς, ἀλλὰ μόνον ἐκ τοῦ νόμου τῆς ἰσότητος. Τοῦτο θέλει γένει σαφέστερον δι' ἐνὸς παραδείγματος. Ἄς υποθέσωμεν πλούσιόν τινα ἄνθρωπον μετὰ μεγάλων κτήσεων εἰς ὑποστατικά καὶ μισθώματα, ἀλλ' ἄνευ πολλῶν χρημάτων. Ἄς υποθέσωμεν καὶ ἕτερόν τινα ἄνθρωπον, ὅχι τόσο πλούσιον, οὔτε ἔχοντα πολλάς ὡς τὸν πρῶτον κτήσεις, ἀλλ' ἐν τούτοις ἔχοντα περισσότερα χρηματικά κεφάλαια. Ὁ τελευταῖος δὲ ἐνῶ προτίθεται ν' ἀγοράσῃ ἐν ὑποστατικὸν διὰ τῶν χρημάτων του, ζητεῖται ὑπὸ τοῦ πλουσιωτέρου, ἵνα τὸν δανείσῃ. Ἐκεῖνος, ὅστις προσφέρει τὸ δάνειον δύναται νὰ συμφωνήσῃ ἐν μίσθωμα διὰ τὰ χρήματά του καὶ ὅτι τὸ ὑποστατικὸν θέλει διατελεῖ ἐνυπόθηκον, μέχρις οὗ πληρωθῆ τὸ κεφάλαιον, ἀλλὰ μέχρις οὗ τοῦτο πληρωθῆ, θέλει εἶσθαι ἠύχαριστημένος διὰ τοῦ κέρδους ἢ τοῦ τόκου. Πῶς, λοιπόν, τὸ μὲν πρῶτον συμβόλαιον, τὸ ἄνευ ὑποθήκης, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸ ἐκ τῶν χρημάτων κέρδος θέλει καταδικασθῆ, ἐνῶ τὸ πολὺ σκληρότερον τοῦ ἐτησίου μισθώματος μετὰ τῆς ἐνεχυριάσεως τοῦ ὑποστατικοῦ συγχωρεῖται; Καὶ τί ἕτερον εἶνε τοῦτο, εἰμὴ τὸ ὑπολαμβάνειν τὸν Θεὸν ὡς παιδίον, ὅταν κρίνωμεν περὶ τῶν πραγμάτων ἀπλῶς ἐκ μόνων τῶν λέξεων καὶ οὐχὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τοῦ πράγματος; ὡς εἰ ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ κακία δύνανται νὰ ἐννοηθῶσιν ἐκ τοῦ τύπου τῶν λέξεων.»

Ὁ συγγραφεὺς δ' ἐξακολουθεῖ: «Δὲν δύναται τις ἢ νὰ θαυμάσῃ τὴν θαρραλέαν εὐθυκρισίαν τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου εἰς τὸ στόμα ἐνὸς κληρικοῦ πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ ὅτι θεωρεῖτο τότε τὸ θανασιμώτερον ἀμάρτημα, εἰς τὸ ὅποιον ὁ ἄνθρωπος ἐδύνατο νὰ ἐνοχοποιηθῆ καὶ νὰ ἐκπλαγῆ ἐπὶ τῷ ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα ἐλαχίστην ἐξήσκησαν ἐπιρροὴν καὶ εἰς αὐτὴν ἔτι τὴν διαμαρτυρουμένην Ἀγγλίαν ἐπὶ 200 περίπου ἔτη.

«Ἡ πρόδοσις τῆς ὀρθῆς νομοθεσίας ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου θέλει διατελεῖ πάντοτε ἀξιοσημείωτος ὡς παράδειγμα

τῆς ἐκτάκτου *vis inartio* ἐνὸς καθεστῶτος νόμου ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἐνθα δὲν ἐξεγείρεται κατ' αὐτοῦ ἡ κοινὴ ἀγανάκτησις, καὶ ὅταν ἔτι μέγα συμφέρον δὲν περιχλείηται ἐν αὐτῷ, προκαλοῦν τὴν ὑπεράσπισίν του, καὶ ἐνθα ἀπόλυτος δικαιοσύνη καὶ ὀρθοφροσύνη δὲν ἀπέβησαν κοινὴ ἀπαίτησις. Τὸ 1691 ὁ Lock ἐδημοσίευσεν τὰς «Παρατηρήσεις του περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ἐλαττώσεως τοῦ τόκου τῶν χρημάτων» ἐν αἷς ἐντελῶς ἀνεπτύχθη ἡ ἐπιπολαιότης τῶν νόμων περὶ τοκογλυφίας· ὁ Σμιθ ἀπέδειξεν ἥττονα τῆς συνήθους κρίσεώς του, συνηγορήσας ὑπὲρ τῆς διατηρήσεώς των, ἀλλ' ἡ διδασκαλία του προὐκάλεσε τὰς ἐπιστολάς τοῦ Bentham «Περὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς τοκογλυφίας» ὡς λαμπρὰ παραδείγματα ἀκαταγωνίστων ἐπιχειρημάτων ἐξ ὧν ὑπάρχουσι. Λέγεται, ὅτι ὁ Σμιθ εἶχε τὴν εἰλικρίνειαν ν' ἀναγνωρίσῃ, ὅτι αἱ γνώμαί του ἦσαν ἐσφαλμέναι, ἀλλ' ἔμειναν ἀδιάγραπτοι ἐν τῇ *Wealth of Nations*. Οἱ ἐπισημότεροι Συγγραφεῖς κατέδειξαν, οὐ μόνον τὴν ἐντελῆ ἀνεπάρκειάν των πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ των, ἀλλ' ἀκόμη καὶ τὸ λίαν ἐπιβλαβὲς ἀποτέλεσμά των, αὐξανόντων τὸ κακόν, ὅπερ ἐσκόπουν νὰ θεραπεύσωσι. Ἡ πείρα πολλῶν ἐμπορικῶν κρίσεων ἀπέδειξεν, ὅτι συνεπείᾳ τοῦ νόμου, τοῦ σκοποῦντος νὰ προφυλάξῃ τὸν λαὸν ἀπὸ τοῦ νὰ πληρόνῃ τόκον ἀνώτερον τῶν 5 τοῖς % διὰ τὴν χρῆσιν τῶν χρημάτων, συχνάκις ὑπεβάλλετο οὗτος εἰς πληρωμὴν τόκου πρὸς 50, 60 ἢ 70 ἐπὶ τοῖς % διὰ τῶν μεθόδων, ἅς ἠναγκάζετο ν' ἀποδέχεται. Ταῦτα ἀνεπτύχθησαν καὶ κατεδικάσθησαν ὑπὸ Ἐπιτροπῆς τοῦ Κοινοβουλίου. Ἐν τούτοις μόλις κατὰ τὸ ἔτος 1833 ἐγένετο τὸ πρῶτον κατ' αὐτῶν ῥῆγμα, διὰ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐμπορικῶν γραμματίων, τῶν ληγόντων ἐντὸς τριῶν μηνῶν, διὰ προσωρινῶν δὲ ἐπεκτάσεων καὶ παρατάσεων, πλεῖστα ἄλλα συμβόλαια ἐξηρέθησαν τοῦ περιορισμοῦ, ἀλλὰ μόνον κατὰ τὸ 1854 ὀριστικῶς διεγράφησαν ἐκ τοῦ ἀστυχοῦ κώδικος. Οὕτως ἀπὸ τῆς περιόδου τῆς ἐντελοῦς καταδίκης των ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης μέχρι τῆς ἐντελοῦς ἐμπράκτου καταδίκης των, παρῆλθε διά-

στημα οὐχ ἦττον τῶν 161 ἐτῶν. Τοσαύτη ὑπῆρξεν ἡ περίοδος, ἣτις ἔδει νὰ παρέλθῃ καὶ εἰς τὸν ἐμπορικὸν ἔτι τοῦτον τόπον, ὅπως καταργηθῶσι νόμοι, ὅμοιοι κατὰ τὴν ἀτοπίαν πρὸς τοὺς τῆς γοητείας.»

Μεταβαίνοντες νῦν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τούτου ὑπὸ τὴν ἐποψιν τοῦ συμφέροντος τοῦ ὀφειλέτου, παρατηροῦμεν ὅτι τὰ κεφάλαια τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ὁμολογουμένως δὲν ἐπαρκοῦσιν, οὔτε εἶνέ ποτε δυνατὸν νὰ ἐπαρκέσωσι, δι' ὅλας τὰς πρὸς αὐτὴν αἰτήσεις δανείων, τὰς στηριζομένας εἰς τὰς ἀσφαλείας ἢ τὴν πίστιν τοῦ αἰτοῦντος, ἅτινα νομίζει ἐπαρκεῖ πρὸς χορηγίαν δανείων ἢ πιστώσεων ἢ καὶ πρὸς προεξόφλησιν συναλλαγμάτων. Ἐπομένως τὰ κεφάλαιά τῆς χορηγεῖ εἴτε εἰς τοὺς κατὰ πρῶτον αἰτοῦντας, εἴτε εἰς ἐκείνους, οὓς προτιμᾷ ἐξ εὐνοίας, συνεπεία δὲ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ὄρου τοῦ τόκου μέρος μὲν τῆς κοινωνίας προμηθεύεται τ' ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ διὰ τὰς ἐμπορικὰς βιομηχανικὰς ἢ γεωργικὰς ἐργασίας κεφάλαια διὰ τόκου μικροτέρου, διότι ἂν δὲν πρόκειται περὶ τόκου μικροτέρου, τοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ τρέχοντος, ὁ προσδιορισμὸς ὄρου εἶναι τι μὴ ἔχον πρακτικὴν ἀξίαν· τὸ δὲ ἕτερον, ὅπερ εἶνε τὸ πλεῖστον, ὠθεῖται πρὸς τοὺς λοιποὺς κεφαλαιούχους, τοὺς καλουμένους τοκογλύφους, ὑποβάλλεται εἰς πληρωμὴν τόκου ἀνωτέρου καὶ πάσχει δεινότερα ἐκείνων, ἐξ ὧν ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ὄρου τοῦ τόκου σκοπεῖ ν' ἀπαλλάξῃ αὐτό. Ὅταν δὲ τὸ ἐν μέρος τῶν ἐμπόρων, τῶν βιομηχάνων, ἢ τῶν γεωργῶν προμηθεύηται τ' ἀναγκαιοῦντα αὐτῷ κεφάλαια διὰ μικροτέρου τόκου συνεπεία τῆς προστασίας ταύτης καὶ οὐχὶ τῆς μείζονος πίστεως ἢ φερεγγυότητός του, πῶς δύναται νὰ συναγωνισθῇ κατ' αὐτοῦ τὸ ἕτερον μέρος, τὸ ὑποχρεούμενον νὰ προμηθεύηται αὐτὰ ὑπὸ τῶν τοκογλύφων διὰ τόκου ἀνωτέρου; Τὸ προστατευόμενον μέρος προσφέρει τὰ ἐμπορεύματα ἢ τὰ προϊόντα του ἐπὶ τιμῆματι κατὰ τοσοῦτον μόνον μικροτέρω, καθ' ὅσον ἀποτελεῖ τὴν διαφορὰν τοῦ τόκου, δὲν δύναται νὰ καταστρέψῃ τὸ ἕτερον; Αἱ Ἀθῆναι, ὁ Πειραιεὺς καὶ αἱ λοιπαὶ ἐμπορικαὶ τῆς Ἑλλάδος πόλεις μαρτυροῦσι τὰ πλεονε-

κτήματα, ὧν ἀπολαμβάνουσιν οἱ ἔχοντες πιστώσεις παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ πρὸς ζημίαν τῶν λοιπῶν, ἐνεκεν τῆς διαφορᾶς τοῦ τόκου. Πρὸς τοῦτοις οἱ τὰ κεφάλαια τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τόκῳ μικροτέρῳ προμηθευόμενοι φορολογοῦσι τοὺς λοιποὺς καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, ἥτοι ἀνατοκίζουσι τὰ κεφάλαια ταῦτα, καθιστάμενοι τοκογλύφοι, ἐπ' ἴσαις καὶ ἀνωτέραις ἀσφαλείαις, ἀλλ' ἐπὶ τόκῳ μείζονι καὶ ὄροις σκληροτέροις. Πόσοι δὲν ἐσχημάτισαν, ὅτε ὑπῆρχε μεγάλη μεταξὺ τοῦ ἀγοραίου καὶ τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς λαμβανόμενου τόκου διαφορὰ, σπουδαίας διὰ τοῦ μέσου τούτου περιουσίας, παρεμβαίνοντες μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ δανειστοῦ πρὸς ζημίαν ἀμφοτέρων τούτων καὶ ἰδίαν ἐαυτῶν ὠφέλειαν; Ἰδιῶται, τραπεζίται καὶ αὐταὶ αἱ μὴ ἔχουσαι τὸ προνόμιον τῆς κυκλοφορίας γραμματίων Τράπεζαι, ἀναπροεξοφλοῦσι τὰ εἰς χεῖράς των συναλλάγματα καὶ λοιπὰ ὁμολογᾶτων διὰ τῆς προσθήκης τῆς ὑπογραφῆς των ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς διαφορᾶς τοῦ τόκου, χωρὶς πάντοτε ν' ἀποτελῇ ἡ διαφρὰ αὕτη τὴν ἀποζημίωσιν τῆς ἐγγυήσεώς των. Μαρτύριον τούτων πρόκειται αὕτη ἡ πρὸς τοὺς μετόχους τῆς ἐκθέσεως τῆς διευθύνσεως τῆς ἐνταῦθα Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπεζῆς περὶ τῶν κατὰ τὸ 1879 ἐργασιῶν τῆς, ἔχουσα ὡς ἐξῆς. (Σελίς 2).

«Κατὰ τὸ ληξάν ἔτος, ἵνα διευκολύνωμεν κατὰ τὸ ἐφικτὸν τὰς παρουσιασθείσας ἀνάγκας εἰς τε τὸ ἐμπόριον τὴν βιομηχανίαν καὶ τοὺς ιδιώτας, προεξοφλήσαμεν εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν γραμμάτια ἀξίας δραχ. 4,726,522 καὶ ἐπληρώσαμεν προεξοφλήματα δραχ. 55,116. Δραττόμεθα δὲ τῆς εὐκαιρίας, ἵνα ἐκφράσωμεν δημοσίᾳ χάριτας τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ διὰ τὴν προθυμίαν, ἣν ἐπεδείξατο εἰς τὰς μετ' αὐτῆς συναλλαγὰς μας. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐν γένει προεξοφλήσεων οὐδεμίαν ζημίαν ὑπέστη, οὔτε τὸ Κεντρικὸν κατάστημα, οὔτε τὰ ὑποκαταστήματα». Ἡ τελευταία διαβεβαίωσις, ὅτι «οὐδεμίαν ζημίαν ὑπέστη» δὲν πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ καὶ ὅτι δὲν προέκυψεν ὠφέλεια, ἀλλ' ὅτι ἅπαντα τὰ μεταβιβάσθέντα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν γραμμάτια, εἰσεπράχθησαν εἰς τὰς

προθεσμίας των, χωρίς κανέναν εξ αυτών να διαμαρτυρηθῆ και υποχρεωθῆ εἰς τὴν πληρωμὴν του ἢ Πιστωτικῆ Τράπεζα. Ὁ περιορισμὸς τοῦ ὄρου τοῦ τόκου συντελεῖ καὶ εἰς τοῦτο ἀκόμη, ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, δυναμένη ἕνεκεν τῆς διαφορᾶς τοῦ τόκου νὰ ἔχη πελάτας τὰς λοιπὰς Τραπεζὰς καὶ τοὺς τραπεζίτας, εὕρισκει συμφέρον νὰ προτιμᾷ αὐτοὺς, ἀφοῦ δὲν δύναται νὰ ὠφεληθῆ ἐκ τῆς ὑψώσεως τοῦ τόκου, κατὰ δὲ τὴν χορηγίαν δανείων πρὸς τοὺς κτηματίας νὰ προτιμᾷ διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοὺς συνδυάζοντας τὴν ιδιότητα τοῦ κτηματίου καὶ τοκιστοῦ ἢ τοκογλύφου.

Καταργουμένου τοῦ ὄρου τοῦ τόκου ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα κατὰ συντόμους περιόδους θέλει κανονίζει τὸν ὄρον τοῦ τόκου ἀναλόγως τῶν διαθέσιμων κεφαλαίων της καὶ πῆς ζήτησεως αὐτῶν, αἱ δὲ ἄλλαι Τράπεζαι καὶ οἱ ἄλλοι κεφαλαιοῦχοι, χάνοντες μέρος τῶν πελατῶν των, θέλουν υποχρεοῦσθαι, παρακολουθοῦντες τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν, νὰ καταβιδάζωσι τὸν ὄρον τοῦ τόκου. Ἐκλιπούσης δὲ τῆς παρεμβάσεώς των μεταξὺ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ τοῦ ὀφειλέτου, ἡ θέσις τοῦ τελευταίου βελτιοῦται. Ἐὰν μέρος τῶν ἀρτοποιῶν υποβληθῆ εἰς διατίμησιν, μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τοῦ ἄρτου αὐτῶν οἱ λοιποὶ θὰ πωλῶσι τὸν ἄρτον αὐτῶν ἐπὶ ἀνωτέρω τιμῆματι πρὸς ζημίαν τῶν συναδέλφων των καὶ τῶν καταναλωτῶν, δὲν θὰ λείψῃ δὲ καὶ ὁ σχηματισμὸς τῆς μεταξὺ τῶν πρώτων ἀρτοποιῶν καὶ τῶν καταναλωτῶν σπείρας, ἥτις θὰ καρποῦται τὴν ὑπὲρ τῶν τελευταίων μέριμναν. Τὸ παράδειγμα τοῦτο δύναται ἀκριβῶς νὰ ἐφαρμοσθῆ καὶ ἐπὶ τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ὄρου τοῦ τόκου. Διὰ τῶν ἀνωτέρω δὲν ἀρνούμεθα τὴν εὐκολίαν καὶ ἐπὶ ὄροις ἐπωφελεστέροις προμήθειαν κεφαλαίων ὑπὸ τοῦ παρέχοντος μείζονας εἰς τὸν δανειστὴν ἀσφαλείας ἢ κεκτημένου μείζονα πίστιν καὶ διὰ τοῦτο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐρρέθη, περὶ αἰτήσεων δανείων, στηριζομένων εἰς ἐπαρκεῖς ἀσφαλείας.

Καὶ ὑπὸ ἑτέραν ἐποψίν ἐξεταζομένου τοῦ ζητήματος τούτου, ὁ περιορισμὸς τοῦ ὄρου τοῦ τόκου δὲν φαίνεται τι ὄρθον. ὑποθεθῆσθω, ὅτι ἔχει τις διαθέσιμους 10,000 δραχμῶν, πα-

ρουσιάζονται δὲ ἀπαιτηταὶ δύο· καὶ ὁ μὲν πρῶτος, ἔχων ὑπὸ ὄψιν τοῦ ἐπιχείρησιν ἐξ ἧς ὑπολογίζει, ὅτι θέλει κερδίσει 10 τοῖς %· προσφέρει εἰς τὸν κεφαλαιοῦχον τόκον 5 τοῖς %· ὁ δὲ δεύτερος, ἔχων ὑπὸ ὄψιν τοῦ ἐπιχείρησιν, ἐξ ἧς ὑπολογίζει ὅτι θέλει κερδίσει 50 τοῖς %· προσφέρει τόκον 20 ἢ 30 τοῖς %· Ποῖον συμφέρον τῆ κοινωνίᾳ, ἵνα προτιμῆσθῃ ὁ κεφαλαιοῦχος; Τὸν πρῶτον ὅστις διὰ τῆς ἀπασχολήσεως τῶν 10,000 δραχμῶν θ' αὐξήσῃ τὸν πλοῦτον τοῦ τόπου κατὰ δραχ. 1000 ἢ τὸν τελευταῖον, ὅστις θ' αὐξήσῃ αὐτὸν κατὰ δρ. 5000; Τὸ ἰσχυρίζεσθαι δὲ πάντοτε, ὅτι ἐξαρτᾶται ὅλως ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ κεφαλαιοῦχου καὶ οὐχὶ καὶ ἐκ τῆς τοῦ δανειζομένου ὁ ὄρος τοῦ τόκου, εἶναι ταῦτὸν τῶ ἰσχυρίζεσθαι, ὅτι ὁ κανονισμὸς τῆς ἀξίας ὅλων τῶν πραγμάτων ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ πωλητοῦ καὶ οὐχὶ καὶ τῆς τοῦ ἀγοραστοῦ. Διότι ὁ ἀγοραστὴς ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην ν' ἀγοράσῃ τροφίμα ἢ ὑποδήματα, ἐξαρτᾶται ἄρα ὁ κανονισμὸς τοῦ τιμῆματός των ἐκ τῆς αὐθαιρέτου θελήσεως τοῦ πωλητοῦ τῶν τροφίμων ἢ τῶν υποδημάτων;

Ὅπως δὲν δύναται ὁ κτηματίας, ἐὰν δὲν καλλιεργῆ ὁ ἴδιος τὰ κτήματά του, νὰ ἐγκαταλείψῃ αὐτὰ ἀκαλλιέργητα, ἀλλὰ θὰ τὰ μισθώσῃ, οὕτω καὶ ὁ κεφαλαιοῦχος δὲν δύναται νὰ κρατῆ τὰ κεφάλαιά του ἀδιάθετα, ὁ δὲ ὄρος τοῦ τόκου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς προσφορᾶς τῶν κεφαλαίων καὶ τῆς ζήτησεως αὐτῶν, ὅπως καὶ ὅλων τῶν ἄλλων πραγμάτων. Ἡ διαφορὰ δὲ συνίσταται εἰς τοῦτο μόνον, ὅτι, ἐπειδὴ τὰ κεφάλαια ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των δίδονται πάντοτε ἐπὶ πιστώσει, πλην τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζήτησεως μέγα συντελοῦσιν εἰς τὴν εὐκολίαν τῆς χορηγίας των καὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ὄρου τοῦ τόκου ἢ καλῆ τοῦ δανειζομένου πίστις καὶ ἡ φερεγγυότης του, οὐχ ἦττον δὲ συντελοῦσιν ἢ ἰσχύς τοῦ νόμου καὶ ἡ προθυμία καὶ εὐθουδικία τῶν ἐκτελεστῶν αὐτοῦ, ὅπως ἰκανοποιήσῃ τὰ δίκαια τοῦ δανειστοῦ κατὰ τοῦ δυστροποῦντος ὀφειλέτου. Διὰ τίνα λόγον ἠθελὸν προτιμᾷ οἱ ἔχοντες κεφάλαια νὰ διαθέτωσιν αὐτὰ εἰς μετοχὰς, δάνειά τῆς Κυβερνήσεως

ἐπὶ τόκῳ μικροτέρῳ, ἐὰν μὴ ὁ φόβος τῆς ἀπωλείας καὶ αὐτοῦ τοῦ κεφαλαίου, ἐν περιπτώσει διαθέσεως αὐτῶν εἰς ἰδιωτικὰ δάνεια, οὐχὶ τόσον ἐκ τῆς ἀνικανότητος τοῦ ὀφειλέτου, ὅσον ἐκ τῆς δυστροπίας του καὶ τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ προστασίας; Καὶ ἄλλοτε ἐγράψαμεν καὶ νῦν ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι ἡ σύστασις τῶν Γεωργικῶν Τραπεζῶν δὲν γεννᾷ κεφάλαια, μὴ ὑπάρχοντα, ἀλλὰ κατορθοῖ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς πίστεως τῶν γαιοκτημόνων, ἧτις στρέφει τὰ κεφάλαια πρὸς αὐτούς, ὅταν συντρέχη καὶ τὸ ἀνώτερον συμφέρον τοῦ ὄρου τοῦ τόκου, ὅστις κανονίζει τὴν ἀξίαν τῶν κτηματογράφων.

Εἶνε γνωστὴ ἡ ἀγανάκτησις, μεθ' ἧς ἐκφράζονται ἐν Ἀθήναις κατὰ τινῶν προσώπων, ἐκμεταλλευομένων τὰς ἀνάγκας τῶν δικαιοῦχων τοῦ δημοσίου, καὶ μάλιστα, ὅταν δὲν εἶναι ἐνήμερον τὸ Κεντρικὸν Ταμεῖον εἰς τὰς πληρωμὰς του. Ἄρα δὲν ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι ἔτοιμοι νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς αὐτούς; Βεβαίως ὑπάρχουσιν. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐξ ἑνὸς μὲν ἐξεγείρεται ἡ ἀγανάκτησις κατὰ παντός, προεξοφλοῦντος ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ δημοσίου, ἐξ ἑτέρου δὲ ἐν ἀπορίᾳ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου αἱ θύραι αὐτοῦ δὲν ἀνοίγονται εἰς ὄλους ἐξ ἴσου καὶ κατὰ λόγον τῆς προτεραιότητος τῆς ἀπαιτήσεως, καὶ τελευταῖον διότι ὁ νόμος, χάριν νομιζομένης προστασίας τῶν ἀμέσων δικαιοῦχων, ποῦ μὲν ἀπαγορεύει ἐντελῶς τὰς ἐκχωρήσεις ποῦ δὲ παρεμβάλλει προσκόμματα, ἐξαρτῶν οὕτως τὴν λήψιν τῆς καταβολῆς ἐκ τῆς καλῆς τοῦ πρὸς ὃν ἐγένετο πίστεως, τὸ στάδιον τῆς ἐνεργείας ἔμεινεν εἰς μόνους τοὺς ἐπιτηδείους νὰ ἐξασφαλίζωνται ἀπέναντι τῶν ἐνδεχομένων ὑπεκφυγῶν τῶν ὑπαλλήλων ἢ συνταξιούχων καὶ νὰ κατορθῶσι τὴν ἐκ τοῦ Ταμείου ταχυτέραν εἰσπραξίν τῶν προκαταβολῶν, ὡς ἐνεργοῦσι, ἀδιαφοροῦντες συνάμα διὰ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ τοκογλύφου.

Καὶ αὕτη ἡ ὑποχρέωσις τοῦ νὰ διαθέσῃ ἡ Τράπεζα μέρος τοῦ κεφαλαίου τῆς ὑπὲρ τῆς γεωργικῆς τάξεως δύναται εὐλόγως νὰ θεωρηθῇ ὡς μὴ ὀρθὴ καὶ ἀνωφελής. Διότι ὅπως ἀνώτερον ἐξετέθη ἐν μόνον μέρος τῆς γεωργικῆς τάξεως θέλει

καρποῦσθαι πρὸς ζημίαν ὄλων τῶν ἄλλων, δανειζομένων ἐπὶ τόκῳ ἀνωτέρῳ, δεύτερον δὲν εἶναι ποσῶς βέβαιον, ὅτι τὰ ὑπὲρ τῶν γεωργῶν προοριζόμενα κεφάλαια θὰ χρησιμεύωσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ τελευταῖον εἶναι ἐσφαλμένη ἡ ἰδέα, ὅτι θὰ καταστῇ πλουσία ἡ Ἑλλάς, ἐὰν ἅπαντες ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ στραφῶσι πρὸς αὐτὴν τὰ κεφάλαια, προτιμωμένην τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν λοιπῶν ἐπαγγελμάτων. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι οἱ γαιοκτήμονες ἀπέναντι τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων των καὶ τῶν πρὸς καλλιέργειαν ἀπαιτούμενων δαπανῶν δὲν ἀπολαμβάνουσιν εἰμὴ ἐλάχιστον τόκον ἐκ τῶν προϊόντων, ἐνῶ ἂν μετεχειρίζοντο τὰ κεφάλαια ταῦτα εἰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις ἠθέλον πλουτήσαι. Ἄλλ' οὐχὶ οἱ ὄροι τῶν τόκων τῶν ἀναγκαιούντων κεφαλαίων, ἀλλ' οἱ ὄροι τῶν κερδῶν ἐκ τῆς ἐνασχολήσεως τῶν κεφαλαίων μεταξὺ τῶν γαιοκτημόνων, τῶν ἐμπόρων καὶ λοιπῶν ἐπαγγελματιῶν ἀνεβίβασαν τοὺς τελευταίους καὶ κατέστρεψαν τοὺς πρώτους. Ἄν τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία τοῦ τόπου, ἐνασχολοῦντα τὰ κεφάλαια, παράγωσιν ἀνώτερα κέρδη ἐκείνων, ἅτινα ἠθελε παραγάγει ἢ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς ἐνασχολήσῃ των, ἢ δὲ ἀπομάκρυνσις τῶν κεφαλαίων ἐκ τῆς γεωργίας προέρχεται οὐχὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως πίστεως, ἀλλ' ἐκ τῆς προσφορᾶς μικροτέρου τόκου ἕνεκεν τῶν ὀλιγωτέρων κερδῶν τῆς, δὲν βλέπομεν τὸν λόγον τῆς προτιμῆσεως αὐτῆς. Ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἡ ἰδέα, ὅτι μόνη ἡ γῆ αὐξάνει τὸν πλοῦτον τόπου τινός, ἀλλ' ἡ ἰδέα αὕτη ἐπικρατεῖ σήμερον μόνον παρὰ τοῖς ἀγροίοις. Ἄξιον δὲ προσοχῆς θεωροῦμεν τὸ ἐπόμενορον περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου χωρίον τοῦ Macleod.

«Νῦν μεταβαίνομεν εἰς τὸ μάλιστα ἀξιοσημείωτον καὶ χαρακτηριστικὸν μέρος τῆς τῶν φυσιοκρατῶν διδασκαλίας. Οὗτοι ἐφαρμόζουσι τὸν ὄρον παραγωγικῆς ἐργασίας ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν χρησιμεύουσαν εἰς τὴν παραγωγὴν ἀκατεργάστων προϊόντων παντὸς εἶδους ἐκ τῆς γῆς. Ἄπασα ἡ λοιπὴ ἐργασία, ἢ δαπανωμένη ἐπὶ τῆς ἀκατεργάστου ὕλης, εἴτε πρὸς μετά-

πλασιν αὐτῆς, εἴτε πρὸς μεταποίησίν τῆς εἰς ἀντικείμενα βιομηχανίας, εἴτε πρὸς μεταφορὰν αὐτῆς, ἐκάλουν τὴν ἐργασίαν ταύτην στεῖραν ἢ μὴ παραγωγικὴν, διότι ἰσχυρίζοντο, ὅτι αὐτὴ οὐδὲν προσθέτει εἰς τὸν πλοῦτον τῆς χώρας, καὶ ὑπεστήριζον, ὅτι οὔτε ἡ ἐργασία τῶν τεχνιτῶν, οὔτε αἱ πράξεις τοῦ ἐμπορίου ἔτεινον εἰς τὸ νὰ πλουτίσωσι τὴν χώραν.

«Ἐν πρώτοις ἔλεγον, ὅτι τὸ ἐμπόριον δὲν δύναται νὰ πλουτίσῃ χώραν τινὰ, διότι τοῦτο οὐδὲν ἕτερον πράττει, εἰμὴ ἀνταλλάσσει ἀξίαν δι' ἴσης ἀξίας. Πολλάκις δὲ οἱ φυσιοκράται ἐπανέλαβον ὅτι, τοῦ ἐμπορίου ὄντος ἀπλῆς ἀνταλλαγῆς ὁμοίων ἀξιών, οὐδὲν τῶν μερῶν δύναται νὰ κερδίσῃ τι ἢ νὰ ζημιωθῇ. Ὑπεστήριζον δ' ὅτι ἡ μόνη τοῦ ἐμπορίου χρησιμότης συνίσταται εἰς τὸ νὰ μεταβάλλῃ καὶ πολλαπλασιάσῃ τὰ μέσα τῶν ἀπολαύσεων, ἀλλ' ὅτι οὐδὲν προσθέτει εἰς τὸν πλοῦτον τῆς χώρας, ἢ ἐὰν συντελῇ, τοῦτο συνίσταται μόνον εἰς τὸ δίδοναι ἀξίαν τινὰ εἰς τὰ προϊόντα τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα ἄλλως δὲν ἠθελον εὑρίσκει ἀγορὰς κατανάλωσέως. Παρεδέχοντο πρὸς τούτοις ὅτι, ἐπειδὴ ἀπασαί αἱ ἀνταλλαγῆς εἰσὶν ἀπλῶς ἴση ἀξία πρὸς ἴσην ἀξίαν, αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὰς πωλήσεις καὶ ἐπομένως τὰ κέρδη τῶν ἐμπόρων δὲν ἀποτελοῦσιν αὐξήσιν τοῦ πλούτου τῆς χώρας.

«Ἐπίσης ἔλεγον ὅτι ἡ ἐργασία τῶν τεχνιτῶν ἐν τοῖς βιομηχανήμασιν εἶναι στεῖρα ἢ μὴ παραγωγικὴ, διότι, ἂν καὶ ἡ ἐργασία τῶν προσθέτῃ εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ προϊόντος, ἐν τούτοις κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐργασίας ὁ βιομήχανος καταναλίσκει διὰ τὴν συντήρησίν του, ἢ δὲ προστιθεμένη εἰς τὸ προϊόν ἀξία ἀντιπροσωπεύει μόνον τὴν ἀξίαν τῆς περιουσίας, τῆς καταναλωθείσης, διαρκούσης τῆς ἐργασίας. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἐπομένως, ὑπάρχει μὲν προσθήκη ἀξίας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ παραγωγή πλούτου.

«Ταῦτα εἰσὶ τὰ δόγματα, ἅτινα οἱ Φυσιοκράται ὑπεστήριξαν διὰ μακρῶν καὶ ἐπανεληθμένων ἐπιχειρημάτων, ἅτινα ἠθελον εἶσθαι ὀχληρὸν καὶ ἀνωφελὲς ν' ἀναπτύξωμεν, διότι εἰσὶν ἀπλαῖ ἐπαναλήψεις. Ἀλλὰ πῶς ἄνθρωποι τῆς ἰκανότητος τῶν

Φυσιοκρατῶν ἐδύναντο νὰ ὑποστηρίξωσιν, ὅτι χώρα τις δὲν δύναται νὰ πλουτήσῃ οὔτε διὰ τῆς ἐργασίας, οὔτε διὰ τοῦ ἐμπορίου; ἀφοῦ εἶχον τὰ παραδείγματα τῆς Τύρου, τῆς Κάρθαγένης, τῆς Βενετίας, τῆς Φλωρεντίας, τῆς Ὀλλανδίας καὶ τῆς Ἀγγλίας ἐνώπιόν των, εἶναι ἀκατανόητον. Μὲ τοιαῦτα πασιφανῆ γεγονότα ἐνώπιον αὐτῶν προξενεῖ ἐκπληξὴν τὸ ὅτι δὲν ἤχθησαν μέχρι τοῦ νὰ συλλάβωσιν ἐνδοιασμοὺς περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν συλλογισμῶν των. Τοῦτο εἶνε μίᾳ ἐκ τῶν ἀποπλανήσεων ἐκείνων τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, διὰ τὰς ὁποίας δύναται μὲν τις ν' ἀπορῇ, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐρμηνεύσῃ».

Τὰ φάρμακα τοῦ περιορισμοῦ τοῦ ὄρου τοῦ τόκου καὶ τῆς καταναγκαστικῆς τροπῆς μέρους τῶν κεφαλαίων πρὸς τὴν γεωργίαν, ἅτινα παρουσιάζονται ὡς ἀνάρρωτικά ὑπὸ τῶν ἐπιζητούντων τὰ προνόμια δὲν θεραπεύουσιν αὐτήν, ἐξ ἐναντίας δύναται τις ἀλανθαστῶς νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτὰ ὡς δηλητήρια ὀλέθρια, προξενούντα τὸν μαρασμόν των, ὅπως ἐντρυφῶσιν ὀλίγοι. Διὰ νὰ στραφῶσι τὰ κεφάλαια καὶ πρὸς τὴν γεωργίαν καὶ διὰ νὰ ρεῦσῶσι καὶ πρὸς τὰς ἐπαρχίας, τοὺς δήμους καὶ τὰ χωρία, ἀνάγκη ν' ἀνοιχθῶσιν οἱ πρὸς τοῦτο ἄγοντες ὄχετοι, οἵτινες συνίστανται εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῆς πίστεως διὰ τῆς προστασίας, ἢ διὰ νὰ μὴ ποιήσωμεν χρῆσιν τῆς λέξεως προστασία, τῆς ἀπόνομῆς δικαιοσύνης εἰς τὰ κεφάλαια καὶ ἐλευθερίας πρὸς ἀνάπτυξίν αὐτῶν, κατὰ τῶν ἐπιβουλεύομένων αὐτὴν τῶν τὴν ὑπαρξίν, ἀντὶ τῆς χρήσεώς των πρὸς αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς. Ὁ Δόκτωρ Σμιθ, λέγει, ὅτι τὰ κεφάλαια εἰσὶν εὐαίσθητά ὡς αἱ χελιδῶνες, αἵτινες φεύγουσιν ἐξ ἴσου καὶ τὸ δριμύ ψυχρὸν καὶ τὴν υπερβολικὴν θερμότητα. Ἡ ἀνόρθωσις τῆς διοικήσεως καὶ τῆς δικαιοσύνης, ταχέως ἀπονέμομένης, πρὸς ἀνάστασιν τοῦ νόμου, ὅστις κεῖται γράμμα νεκρὸν ἀπέναντί τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τῆς ψήφου, ὅχι μόνον ἐνώπιον τοῦ μικροῦ ὑπαλλήλου, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἰσοβίου δικαστοῦ καὶ τοῦ ὑπουργοῦ, εἶναι ἐκ τῶν δραστηριωτέρων φαρμάκων πρὸς θεραπείαν τῆς νόσου; τοῦ φαρμάκου δὲ τούτου τὴν χρῆσιν ἔδει ν' ἀπαίτήσῃ ἡ κοινὴ κατὰ τρόπον ἐπιβλητικὸν ἀπὸ τοῦ

διευθύνοντας τὰς τύχας τῆς, ἀντὶ νὰ ἐξεγείρηται ματαίως κατὰ τῆς τοκογλυφίας, προξενούσα ἀπλῶς πάταγον, μετὰ τοῦ πρακτικοῦ ὅμως ἀποτελέσματος τῆς φυγῆς τῶν κεφαλαίων πρὸς τὰ χρεώγραφα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὰς μετοχὰς τῶν τραπεζῶν κ.λ.π. καὶ τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν τοκογλύφων, καθ' ὧν ἡ ἐξέγερσις καὶ τὰ ἀστοχα μέτρα.

Σ. Γ. ΦΛΩΡΟΣ.

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1881

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἐν τῇ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς ὁμιλία αὐτοῦ, ἣτις ἐχρησίμευσε καὶ ὡς εἰσηγητικὴ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐκθεσις, ἐξέθηκε τὰς ἀνάγκας τῶν χρήσεων 1880 καὶ 1881 καὶ τοὺς πρὸς ἱκανοποίησιν αὐτῶν πόρους, συνεπέρανε δὲ, ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ 1880, ὅτι τὰ ἔξοδα αὐτῆς κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε χορηγηθείσας πιστώσεις, θέλουν ἀναβιβασθῆ εἰς δραχ. 106,088,000, ἐπειδὴ δὲ τὰ ἔσοδα προϋπελογίσθησαν εἰς δραχ. 46,716,000, τὰ ὅποια, φρονεῖ, ὅτι δὲν θέλουν πραγματοποιηθῆ, ὅπως προϋπελογίσθησαν, θέλει προκύψει ἔλλειμμα ἐκ δραχ. 59,372,000. Πλὴν ὅμως τῶν ἐκ δημοσίων ἐσόδων εἰσπράξεων ἐλήφθησαν, ἐκ τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου Κουμουνδούρου δραχ. 2,500,000, ὑπὸ δὲ τοῦ ὑπουργείου Τρικούπη ἐκ τοῦ αὐτοῦ δανείου δραχ. 2,127,000, ἐξ ἐκποιήσεως ὁμολογιῶν τοῦ αὐτοῦ δανείου κατὰ τὸν Ἰούνιον δραχ. 8,356,000, ἐκ τοῦ δανείου ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ τῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς δραχ. 12,000,000, ἐκ δανείου ἐξωτερικοῦ δι' ἐντόκων γραμματίων φραγ. 15,000,000 ἢ δραχ. 16,800,000· θέλουσι δὲ πρὸς τούτοις εἰσπραχθῆ, ἐξ ἐκποιήσεως 7185 ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων δραχ. 3,200,000· ἐξ ἐκποιήσεως ὁμολογιῶν παλαιότερου δανείου δραχ. 600,000· ἐκ τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς δραχ. 1,400,000 καὶ

ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς δυνάμει τῆς τελευταίας συμβάσεως δραχ. 52,000,000 ἢτοι ἐν ὄλῳ δραχ. 98,983,000, ἐξ ὧν ἐπληρώθησαν δραχ. 11,097,000 εἰς ἐντοκα γραμμάτια καὶ ἄλλα κινητὰ χρέη, ὥστε ὑπολείπονται δραχ. 87,886,000 καλύπτουσαι τὸ ἀνωτέρω ἔλλειμμα τῆς χρήσεως 1880 ἐκ δραχ. 59,372,000 καὶ καταλείπουσαι διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς χρήσεως 1881 δραχ. 28,514,000.

Εἰς τοὺς ὑπολογισμοὺς του δὲν ἀνέφερε ποσῶς ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν τὴν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1880 κατάστασιν τῆς χρήσεως τοῦ 1879, ἀν δηλονότι τὰ ἐντὸς τοῦ 1880 εἰσπραχθέντα ἔσοδα τῆς χρήσεως ταύτης ἐκάλυψαν τὰς ἐντὸς τοῦ ἔτους δαπάνας τῆς ἢ ἐχρησίμευσε ποσὸν τι ἐκ τῶν ἀνωτέρω χρημάτων καὶ δι' ἔξοδα τῆς χρήσεως ταύτης, ἀλλ' εἰς τὴν πλημμύραν τῶν ἑκατομμυρίων αἱ τοιαῦται λεπτομέρειαι εἰσὶν ἀνάξιαί μνείας.

Κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν τῆς χρήσεως 1881, τὰ μὲν ἔσοδα τῆς χρήσεως ταύτης προϋπολογίζονται εἰς δραχ. 51,481,560, ὑπερτεροῦντα τὰ διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ 1880 προϋπολογισθέντα κατὰ δραχ. 4,764,703, ἐξ ὧν μόνον δραχ. 1,500,000 προέρχονται ἐξ ἐπιβολῆς νέων φόρων ἢτοι ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ, δραχ. 1,500,000 ἐκ τῆς εἰσπράξεως καθυστερούντων πλέον τῶν κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη εἰσπραχθέντων, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἐκ τῶν ἤδη ἐπιβεβλημένων φόρων ἀνευ τινὸς αὐξήσεως αὐτῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἐπὶ τῶν ἀροτριόντων κτηνῶν φόρος, ὅστις σημειοῦται εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ 1880 εἰς δραχ. 2,130,000 δὲν θέλει πραγματοποιηθῆ, πρόκειται δὲ ν' ἀντικατασταθῆ διὰ τοῦ φόρου τῶν ἀσκεπῶν γαιῶν, οὗ τὸ ἔσοδον προϋπολογίζεται εἰς δραχ. 2,300,000, καθ' ὅσον ἤθελεν εἰσπραχθῆ διὰ τοῦ νέου συστήματος ποσὸν, πέραν τοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐπὶ τῶν ἀροτριώντων κτηνῶν εἰσπραχθέντος, κατὰ τοσοῦτον δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς αὐξήσις φόρου. Τὰ ἔξοδα προϋπολογίζονται εἰς δραχ. 113,852,722, ὥστε προκύπτει ἔλλειμμα ἐκ δραχ. 62,371,162, καλυφθησόμενον μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ἀνωτέρω

υπολοίπου τῶν μέχρι τοῦδε προβλέψεων ἐκ δραχ. 28,514,000 διὰ νέου δανείου.

ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς συγκρίσεως τῶν ἐσόδων πρὸς τὰ τακτικὰ ἔξοδα ἐξεταζόμενος ὁ προϋπολογισμὸς τῆς χρήσεως 1881 παρουσιάζει τὰ ἐπόμενα ἀποτελέσματα. Τὰ ἔξοδα ἐν γένει πλὴν ἐκείνων τῶν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν ὑπουργείων, ἅτινα μόνον περιέχουσιν ἐκτάκτους δαπάναις συμποσούνται εἰς δραχ. 45,453,374, τὰ δὲ τακτικὰ ἔξοδα τῶν δύο τούτων ὑπουργείων ὑπολογιζόμενα κατ' ἐλάχιστον ὅρον εἰς δραχ. 15,000,000, ἀναβιάζουσι ταῦτα εἰς δραχ. 60,453,374, ὥστε προκύπτει ἔλλειμμα δραχ. 8,971,814, ὀλίγη δ' ἔσεται ἢ εἰς αὐτὸ προσθήκη 1,000,000 ἔτι ἐκ τῶν διαφορῶν λογαριασμῶν, ἧτοι ἐκ δημοτικῶν καὶ ἄλλων ἀποληπτέων προκαταβολῶν, μὴ εἰσπραττομένων, ἔλλειμμάτων ὑπολόγων κλπ. Πλὴν ὅμως τούτων, ἐπειδὴ τὸ δημόσιον θέλει ὀφείλει εἰς μὲν τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν δραχ. 74,500,000 εἰς δὲ τὴν Ἴονικὴν 6,000,000 ὁμοῦ 80,500,000 ἐπ' ἀναγκαστικῇ τῶν γραμματίων των κυκλοφορίας, πρὸς ἄρσιν αὐτῆς ἀπαιτεῖται δάνειον, τοῦ ὁποῦ το ὑπολοίπον καὶ οἱ τόκοι θέλουσιν ἀνέλθει εἰς δραχ. 6,000,000 περίπου, ὥστε τὸ σταθερὸν ἔλλειμμα ἀνέρχεται εἰς δραχ. 15,971,814, ἐὰν μὴ καὶ πλεόν καὶ χωρὶς νὰ προστεθῇ ὀλόκληρον τὸ ποσὸν τοῦ τόκου καὶ χρεωλυτοῦ τοῦ τελευταίου ἐξ 120 ἑκατομμυρίων δανείου, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ὁποῦ μόνον δραχ. 2,500,000 σημειοῦνται ἐν τῷ προϋπολογισμῷ.

Καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἡ Βουλὴ, ἐγκρίνουσα τὰς πιστώσεις καὶ τὰ δάνεια, φαίνεται ἀπαρεσκομένη τὰ πρὸς ἐξασφάλισιν καὶ αὐτῶν τῶν προϋπολογιζομένων ἀνεπαρκῶν ἐσόδων μέτρα τῆς Κυβερνήσεως, ἀποκρούει δὲ πράγματι οὐχὶ τὴν ἀκατάλληλότητα αὐτῶν, ἀλλὰ τὸν σκοπὸν των, ἧτοι δὲν ἐπιθυμεῖ τὴν αὐξήσιν τῶν φόρων καὶ τὴν ἀποτελεσματικὴν τῶν ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου ἐκβίασιν. Ἀλλὰ μὲ τοσοῦτον σταθερὸν ἔλλειμμα πῶς θέλει ἐνισχυθῆ ἢ πίστις τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἢ καὶ τῷ Ἐσωτερικῷ; Οὐδεὶς ἐπιθυμεῖ τοὺς φόρους, ἀλλ' ὅταν

αἱ ἀνάγκαι ἐπιβάλλουσιν αὐτοὺς, ὀφείλουσιν οἱ τὰς ἀνάγκαις ταύτας δημιουργοῦντες, ἢ ἐκεῖνοι ἐφ' ὧν αὐταὶ καὶ ἄνευ τῆς θελήσεώς των ἐπέρχονται, νὰ ὑφίστανται τὰς συνέπειας των, χωρὶς νὰ μεταβιάζωσι τὰ βάρη τοῦ παρόντος ἐπὶ τῆς βάρχειας τοῦ μέλλοντος, προετοιμάζοντες δι' αὐτὸ ἀτμόσφαιραν πνιγερὰν καὶ θανατηφόρον. Οἱ φόροι δὲν εἶναι ἀπολύτως ἐπιβλαβεῖς, ὁ M'Culloch (Principles of Political Economy) λέγει «ἀλλ' ὅσον μεγάλη καὶ ἂν εἶναι ἡ ἰκανότης τῆς ἀρχῆς τῆς συσσωρεύσεως πρὸς ἀναπλήρωσιν καταναλισκομένου κεφαλαίου, πρέπει νὰ ὦμεν προσεκτικοί, ὅπως μὴ υποπέσωμεν εἰς τὴν πλάνην, εἰς ἣν πολλοὶ ὑπέπεσαν, τοῦ νὰ ὑποθέτωσιν, ὅτι ἡ ἐνέργειά τῆς υποβοηθεῖται καθ' ἀπάσας τὰς περιπτώσεις διὰ τῆς μεγάλης φορολογίας. Μέχρι σημείου τινὸς τοῦτο εἶνε ἀληθῶς βέβαιον. Μετρία τῆς φορολογίας αὐξήσις ἔχει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἐν ταῖς ἔξεσι καὶ τῇ βιομηχανίᾳ ἔθνους τινὸς, ὁποῖον καὶ ἡ αὐξήσις τῆς οἰκογενείας, ἢ τῶν ἀναγκαίων καὶ ἀναποφεύκτων δαπανῶν ἔχει ἐπὶ τοῦ ἀτόμου. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπηρεάζεται μόνον ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, ἐπίσης ἐπηρεάζεται ἰσχυρῶς καὶ ὑπὸ τοῦ φόβου Ἡ φορολογία φέρει τὴν τελευταίαν ἀρχὴν ἐπὶ τοῦ πεδίου. Εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ κοινωνικοῦ προοδισμοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, ἧτις εἶναι ἐμφυτος ἐν τῷ στήθει παντὸς ἀτόμου, ἡ αὐξήσις τῆς φορολογίας ἐπιπροσθέτει τὸν φόβον τοῦ υποδυσμοῦ εἰς κατωτέραν τάξιν καὶ τῆς στερήσεως τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν ἀπολαύσεων, ἅτινα ἡ ἔξις κατέστησε σχεδὸν ἀναπόσπαστα, ἢ δὲ συνδυασμένη ἐπιρροή των δύο τούτων ἀρχῶν παράγει δυνάμεις, αἵτινες ἄλλως δὲν ἠθέλον ἀναπτυχθῆ. Παρακινούσι τὰ ἄτομα ὅπως προσπαθῶσι, δι' αὐξήσεως βιομηχανίας καὶ οἰκονομίας, νὰ ἐπανορθώσωσι τὸ ῥήγμα, ὅπερ ἡ φορολογία ἐπήνεγκεν εἰς τὴν περιουσίαν των, συγχνάκις δὲ συμβαίνει, ἵνα αἱ προσπάθειαι των κατορθώσωσι τι πέραν τούτου, κατὰ συνέπειαν δὲ ὁ πλοῦτος τῆς χώρας αὐξάνει, διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς φορολογίας. Δέον ὅμως νὰ ὦμεν ἄλλαν προσεκτικοὶ κατὰ τῆς καταχρήσεως τῆς ἀρχῆς ταύτης». Ἀληθῶς ἡ προσάρτησις τῶν νέων ἐπαρχιῶν, ὑπὲρ ὧν αἱ

παροῦσαι καὶ πολλαὶ προηγούμεναι δαπάναι, εἶναι μία προσδοκία βεβαία τῆς προσεχοῦς αὐξήσεως τῶν πόρων τοῦ δημοσίου Ταμείου, ἀλλ' ἂν οἱ ἐνεστῶτες πόροι τοῦ δημοσίου Ταμείου ἐπῆρκουν διὰ τοὺς τόκους καὶ τὰ χρεωλύσια τῶν δανείων, εὐκόλως ἤθελον εὑρεθῆ δάνεια δι' ὄρων ἐπωφελεστέρων διὰ τὸ δημόσιον.

Σ. Γ. ΦΛΩΡΟΣ.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1879.

Κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν τὸν ἀπολογισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1879. Ἡ διάρκεια ἐκάστης χρήσεως παρατείνεται κατὰ νόμον μέχρι τῆς 31 Ὀκτωβρίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους διὰ τὴν εἰσπραξὶν καὶ πληρωμὴν ὄλων τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων αὐτῆς· ὥστε πρόκειται τοιοῦτοτρόπως περὶ τῶν ἀναγομένων εἰς τὸ ἔτος 1879 ἐσόδων καὶ ἐξόδων, εἴτε ἐντὸς τοῦ ἔτους τούτου εἴτε μέχρι τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1880 ἐβεβαιώθησαν καὶ εἰσεπράχθησαν μὲν τὰ πρῶτα, ἐδαπανήθησαν δὲ τὰ δεύτερα.

Εἰς 10 κεφάλαια διαιρεῖται ὁ ἀπολογισμὸς τῶν ἐσόδων καὶ εἰς 23 ὁ ἀπολογισμὸς τῶν ἐξόδων· θέλομεν δὲ ἐκθέσει τὰ καθ' ἕκαστον κεφάλαια ἰδιαιτέρως ἀρχόμενοι ἐκ τῶν ἐσόδων, σημειουμένων κατὰ μέρος καὶ τῶν κατὰ τὴν λήξιν τῆς χρήσεως καθυστερούντων.

ΕΣΟΔΑ.

Α'. "Α μ ε σ ο ι φ ὄ ρ ο ι. — "Εγγειος φόρος καὶ δικαίωμα ἐπικαρπίας, ἔσοδα προϋπολογισθέντα 8,597,550 δρ., βεβαιωθέντα 5,972,085, εἰσπραχθέντα 7,700,862, καθυστεροῦντα 711,110· β') φόρος ἐπὶ τῶν βοσκῶν, ἔσοδα προϋπ. 60,000, βεβαιωθ. 103,260, εἰσπραχθ. 71,754, καθυστ. 31,506· γ') φόρος ἐπὶ τῶν ζώων, προϋπ. 2,019,738, βεβαιωθ. 1,938,

160, εἰσπραχθ. 1,732,673, καθυστ. 205,486· δ') φόρος ἐπὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων, προϋπ. 1,250,000, βεβαιωθ. 1,453,065, εἰσπραχθ. 1,027,640, καθυστ. 425,425· ε') φόρος ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν, προϋπ. 913,500, βεβαιωθ. 675,849 εἰσπραχθ. 371,766, καθυστ. 304,083· ς') φόρος 2 τοῖς ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἄνωνύμων ἐταιριῶν, προϋπ. 200,000, βεβαιωθ. 146,096, εἰσπραχθ. 146,096.

Β'. "Ε μ μ ε σ ο ι φ ὄ ρ ο ι. — α) Τελώνιον, ἔσοδα προϋπολογισθέντα 15,820,000, βεβαιωθέντα 16,217,833, εἰσπραχθέντα 16,217,066, καθυστεροῦντα 767· β') χαρτόσημον, προϋπ. 6,000,000, βεβαιωθ. 4,766,241, εἰσπραχθ. 4,765,970, καθυστ. 270· γ') διάφορα δικαιώματα, προϋπ. 760,000, βεβαιωθ. 788,128, εἰσπραχθ. 722,967, καθυστ. 65,160.

Γ'. Δ η μ ὀ σ ι α κ α τ α σ τ ῆ μ α τ α. — α) Ταχυδρομεῖον, ἔσοδα προϋπολογισθέντα 600,000, βεβαιωθέντα 625,498, εἰσπραχθέντα 622,522, καθυστεροῦντα 2,976· β') τηλεγράφος, προϋπ. 550,000, βεβαιωθ. 692,433, εἰσπραχθ. 692,433· γ') τυπογραφεῖον, προϋπ. 4,200, βεβαιωθ. 4,431, εἰσπραχθ. 4,014, καθυστ. 416.

Δ'. Δ η μ ὀ σ ι α ν ο μ ῆ μ α τ α κ αὶ κ τ ῆ μ α τ α. — α') Μεταλλεῖα καὶ ὄρυκτά, ἔσοδα προϋπολογισθέντα 732,000, βεβαιωθέντα 709,220, εἰσπραχθέντα 664,939, καθυστεροῦντα 44,280· β') ὕδατα θερμά, προϋπ. 15,000, βεβαιωθ. 8,614, εἰσπραχθ. 8,614· γ') ἄλυκαί, προϋπ. 900,000, βεβαιωθ. 854,771, εἰσπραχθ. 842,488, καθυστ. 12,283· δ') ἰχθυοτροφεία, προϋπ. 315,000, βεβαιωθ. 315,743, εἰσπραχθ. 308,835, καθυστ. 6,907· ε') δάση, προϋπ. 450,000, βεβαιωθ. 467,403, εἰσπραχθ. 465,940, καθυστ. 1,492· ς') ἐλαιῶνες, προϋπ. 1,000, βεβαιωθ. 1,660, εἰσπραχθ. 734, καθυστ. 926· ζ') σταφιδῶνες καὶ ἀμπελῶνες, προϋπ. 40,000, βεβαιωθ. 36,733, εἰσπραχθ. 6,319, καθυστ. 30,413· η') περιβόλια καὶ ἄλλα κτήματα, προϋπ. 108,992, βεβαιωθ. 114,985, εἰσπραχθ. 106,579, καθυστ. 8,406· θ') κτήματα διοικούμενα δι' ἐπιστάσις, προϋπ. 2,000, βεβαιωθ. 5,444, εἰ-

σπραχθ. 5,444· ι') δημόσια κτίρια και εργοστάσια, προϋπ. 18,000, βεβαιωθ. 28,522, εισπραχθ. 26,319, καθυστεροῦντα 2,203.

Ε'. Ἐκποιήσις ἐθνικῶν κτημάτων. — α') Χρεωλύσια και τόκοι προικοκτησιῶν, ἔσοδα προϋπολογισθέντα 0, βεβαιωθέντα 5,168, εισπραχθέντα 3,301, καθυστεροῦντα 1,867· β') χρέη ἐκ προικοκτησιῶν ἀνανεωθέντα κατὰ τὸν ΣΗΕ' νόμον και δεκαετεῖς πιστώσεις προικοκτησιῶν, προϋπ. 260,000, βεβαιωθ. 253,858, εισπραχθ. 81,495, καθυστ. 172,362· γ') δεκαετεῖς πιστώσεις φθαρτῶν κτημάτων, προϋπ. 500,000, βεβαιωθ. 418,884, εισπραχθ. 311,890, καθυστ. 106,993· δ') πεμπτημόριον και ὀλική τιμὴ φθαρτῶν κτημάτων, προϋπ. 20,000, βεβαιωθ. 27,274, εισπραχθ. 37,255, καθυστ. 19· ε') ἐπταετεῖς δόσεις γηπέδων κατὰ τὸν ΣΠΖ' νόμον, προϋπ. 5,000, βεβαιωθ. 3,260, εισπραχθ. 2,627, καθυστ. 633· ς') τίμημα οἰκοπέδων Πατρῶν κλπ., προϋπ. 50,000 βεβαιωθ. 55,220, εισπραχθ. 26,767, καθυστ. 28,452· ζ') προκαταβολαὶ γαιῶν και φυτειῶν, προϋπ. 75,000, βεβαιωθ. 155,078, εισπραχθ. 155,069, καθυστ. 9· η') ἔτησία δόσεις γαιῶν και φυτειῶν, προϋπ. 1,800,000, βεβαιωθ. 3,747,435, εισπραχθ. 2,252,101, καθυστ. 1,495,434.

Γ'. Διάφορα εἰσοδήματα. — α') Τόκοι ὑπερημερίας, ἔσοδα προϋπολογισθέντα 250,000, βεβαιωθέντα 204,507, εισπραχθέντα 204,507· β') πρόσοδοι κτημάτων κατακεκυρωμένων τῷ δημοσίῳ, προϋπολ. 1,000, βεβαιωθ. 970, εισπραχθ. 950, καθυστ. 20· γ') ποινικὰ εργοστάσια, προϋπ. 5,000, βεβαιωθ. 4294, εισπραχθ. 4,294· δ') δικαστικὰ ἔξοδα ἐν γένει, προϋπολ. 250,000, βεβαιωθ. 640,305, εισπραχθ. 147,399, καθυστ. 492,945· ε') ἀπόληψις ἐξόδων προκαταβληθέντων εἰς πολιτικὰς δίκας, προϋπ. 10,000, βεβαιωθ. 30,780, εισπραχθ. 9,852, βεβαιωθ. 20,927· ς') ἀπόληψις ἐξόδων ἀπαριθμήσεως ζώων κλπ., προϋπ. 20,000, βεβαιωθ. 11,508, εισπραχθ. 4,114, καθυστ. 7,394· ζ') τυχηρὰ, προϋπ. 457,462, βεβαιωθ. 691,159, εισπραχθ. 505,889, καθυστ.

185,270· η') ἐπιστροφὰὶ χρημάτων, προϋπ. 0, βεβαιωθ. 80,947, εισπραχθ. 17,698, καθυστ. 63,248· θ') εισπράξεις λόγῳ πολιτικῶν συντάξεων, προϋπ. 900,000, βεβαιωθ. 773,022, εισπραχθ. 770,069, καθυστ. 2,952· ι) ἀπόληψις προκαταβολῶν ἐξ ἐκλογικῶν εἰδῶν, προϋπ. 122,000, βεβαιωθ. 304,261, εισπραχθ. 301,016, καθυστ. 3,245· ια) ἀπόληψις προκαταβολῶν πρὸς ἀποξήρανσιν και ἄρδευσιν τοῦ Βοιωτικοῦ πεδίου, προϋπ. 30,000, βεβαιωθ. 0, εισπραχθ. 0, καθυστ. 0.

Ζ'. Ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα. — α') Ἐκποιήσις ἀκινήτων μοναστηριακῶν κτημάτων, ἔσοδα προϋπολογισθέντα 45,000, βεβαιωθέντα 47,713, εισπραχθέντα 42,497, καθυστεροῦντα 5,215· β') πολυετεῖς ἐνοικιάσεις μοναστηριακῶν κτημάτων, προϋπ. 140,000, βεβαιωθ. 207,353, εισπραχθ. 189,927, καθυστ. 17,426· γ') μονοετεῖς ἐνοικιάσεις μοναστηριακῶν κτημάτων, προϋπ. 80,000, βεβαιωθ. 36,427, εισπραχθ. 31,711, καθυστ. 4,716· δ') ἐκκλησιαστικοὶ τόκοι ὑπερημερίας, προϋπ. 10,000, βεβαιωθ. 8,900, εισπραχθ. 8,900· ε') διάφορα ἐκκλησιαστικὰ ἔσοδα, προϋπ. 1,000, βεβαιωθ. 331, εισπραχθ. 331· ς') δόσεις ἐκκλησιαστικῶν γαιῶν και φυτειῶν, προϋπ. 20,000, βεβαιωθ. 58,258, εισπραχθ. 36,284, καθυστ. 21,974· ζ') καθυστεροῦντα κατὰ τὸν ΣΝΗ' νόμον, προϋπ. 0, βεβαιωθ. 1,106, εισπραχθ. 655, καθυστ. 450.

Η'. Ἔσοδα κεκλεισμένων χρήσεων. — α) και β') δημόσια και ἐκκλησιαστικὰ ἔσοδα, προϋπολογισθέντα 1,400,000, βεβαιωθέντα 1,238,537, εισπραχθ. 1,238,537.

Θ'. Καθυστεροῦντα κατὰ τὸν ΧΚΗ' νόμον. — α) Καθυστεροῦντα ἔσοδα τῶν χρήσεων 1854—1858, προϋπολογισθέντα 0, βεβαιωθέντα 1,117, εισπραχθέντα 429, καθυστεροῦντα 188· β') καθυστεροῦντα ἔσοδα τῆς χρήσεως 1853 και τῶν πρὸ αὐτῆς, προϋπ. 0, βεβαιωθ. 8,167, εισπραχθ. 1294, καθυστ. 7,273.

Ι'. Δάνειον 60 ἑκατομμυρίων. — Ἔσοδα προϋπολογισθέντα 0, βεβαιωθέντα 4,500, εισπραχθέντα 4,500,000,

Τὸ ὅλον τῶν ἐσόδων κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἔτους 1879 ἀναδιβάσσεται οὕτως εἰς τοὺς ἐξῆς ἀριθμοὺς κατὰ τὰς διαφόρους ἐν τοῖς ἄνω ἐπισκοπήσεις αὐτῶν: ὑπὸ τὴν ἔποψιν δηλαδὴ τῶν προϋπολογισθέντων εἰς δρ. 45,808,442, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν βεβαιωθέντων εἰς 51,892,324, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν καθυστερούντων εἰς 4,493,540. Τὸ γενικὸν ἀποτέλεσμα ἀνήκει εἰς τὴν ἔποψιν τῶν εἰσπραχθέντων ἐσόδων, τὰ ὅποια σὺν τῇ βοηθείᾳ μὲν τοῦ δανείου τῶν 60 ἑκατομμυρίων ἀναβαίνουσιν, ὡς ἔρρηθη, εἰς 47,398,784, ἄνευ δὲ τοῦ δανείου τούτου εἰς 42,898,784.

ΕΞΟΔΑ.

Α'. Χρέος ἐξωτερικόν. — Πιστώσεις δρ. 1,261,440, ἐξ ὧν 1,253,000 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ 8,440 διὰ τοῦ ΩΝΑ' νόμου, πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 1,258,440, περισσεύματα ἐκ τῶν πιστώσεων 3,000.

Β'. Χρέος ἐσωτερικόν. — Πιστώσεις δρ. 16,075, 888 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ, πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 11,333,534, περισσεύματα 4,742,353.

Γ'. Συντάξεις. — Πιστώσεις δρ. 2,885,400, ἐξ ὧν 3,855,400 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ 30,000 διὰ τοῦ ΩΝΑ' νόμου, πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 3,790,165, περισσεύματα 65,234.

Δ'. Κορήγησις πρὸς τὸν Βασιλέα. — Πιστώσεις διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ δρ. 1,125,000, ἧτις καὶ ἐπληρώθη.

Ε'. Ἀποζημίωσις καὶ ἔξοδα Βουλῆς. — Πιστώσεις δρ. 770,118, ἐξ ὧν 480,000 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ 290,000 διὰ τοῦ ΨΟΣ' νόμου, πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 752,002, περισσεύματα 18,115.

Ϛ'. Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν. — Πιστώσεις δρ. 1,638,813, ἐξ ὧν 1,587,235 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ, 15,650 διὰ τοῦ ΩΝΒ' νόμου, 1,277 πληρωτέα ὑπόλοιπα χρήσεως 1877, καὶ 34,650 ἐπαναγωγή πιστώσεων πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 1,445,558, περισσεύματα 193,255.

Ζ'. Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης. — Πιστώσεις δρ. 3,123,595, ἐξ ὧν 3,043,595 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ 80,000 διὰ τῶν ΩΝ', ΩΜΘ' καὶ ΩΝΑ' νόμων πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 2,958,678, περισσεύματα 164,916.

Η'. Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν. — Πιστώσεις δρ. 6,014,620 ἐξ ὧν 5,118,572 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ, 880,000 διὰ τῶν ΨΟΔ', ΩΝ', ΩΜΘ, καὶ ΩΝΑ' νόμων, 100 πληρωτέα ὑπόλοιπα χρήσεως 1877, καὶ 7,147 ἐπαναγωγή πιστώσεων πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 5,503,768, περισσεύματα 510,852.

Θ'. Ὑπουργεῖον Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Ἐκπαίδευσως. — Πιστώσεις διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ δρ. 2,346,408, πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 2,089,025, περισσεύματα 257,383.

Ι'. Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν. — Πιστώσεις δρ. 14,822,286, ἐξ ὧν 13,307,986 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ 1,514,300 διὰ τῶν ΩΝ' καὶ ΩΝΑ' νόμων, πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 12,593,449, περισσεύματα 2,228,836.

ΙΑ'. Ὑπουργεῖον Ναυτικῶν. — Πιστώσεις δρ. 4,226,093, ἐξ ὧν 3,748,657 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ 477,436 διὰ τῶν ΩΝ', ΩΝΑ' καὶ ΩΝΒ' νόμων, πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 4,103,952, περισσεύματα 123,040.

ΙΒ'. Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν. — Πιστώσεις δρ. 1,579,475, ἐξ ὧν 1,478,736 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ, 47,440 διὰ τοῦ ΩΝΑ' νόμου καὶ 53,299 πληρωτέα ὑπόλοιπα χρήσεως 1877· πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 1,497,347, περισσεύματα 82,127.

ΙΓ'. Ἐξοδα διοικήσεως ἐπιστάσις καὶ εἰσπράξεως φόρων κλπ. — Πιστώσεις δρ. 2,635,129, ἐξ ὧν 2,634,979 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ 150 ἐπαναγωγή πιστώσεων πληρωμαὶ πραγματοποιηθεῖσαι 2,258,708, περισσεύματα 376,420.

ΙΔ'. Ἐπιστροφὰ χρημάτων. — Πιστώσεις δρ. 94,000, ἐξ ὧν 57,000 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ 37,000 διὰ τοῦ

ΩΜΘ' νόμου, πληρωμαί πραγματοποιηθεῖσαι 88,804, περισσεύματα 5,195.

ΙΕ'. Αποζημιώσεις. — Πιστώσεις δρ. 396,300, ἐξ ὧν 366,300 διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ 30,000 διὰ τοῦ ΩΜΘ' νόμου.

ΙΓ'. Συμφηρισμός πιστώτικῶν γραμματίων. — Πιστώσεις διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ δρ. 100,000, πληρωμαί πραγματοποιηθεῖσαι 100,000.

ΙΖ'. Απόδοσις κεφαλαίων ἐδοσσίας. — Πιστώσεις διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ 3,500,000, πληρωμαί πραγματοποιηθεῖσαι 3,285.650, περισσεύματα 214,349.

ΙΗ'. — "Ἐξοδα ὑπηρεσίας παλαιῶν δανείων. — Πιστώσεις δρ. 7,000 διὰ τοῦ ΩΝ' νόμου, ἧτις μένει περίσσευμα.

ΙΘ'. Περίθαλψις πρώην ἐπισκόπων. — Πιστώσεις δρ. 10,800 διὰ τοῦ ΩΝ' νόμου, ἧτις καὶ ἐπλήρωθη.

Κ'. Πληρωμή προσωπικοῦ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου. — Πιστώσεις δρ. 1820 διὰ τοῦ ΩΝ' νόμου, ἧτις μένει περίσσευμα.

ΚΑ'. Τόκοι τοῦ ἔτους 1877 ὀφειλόμενοι εἰς Τραπεζὰς Ἐθνικὴν καὶ Ἴονικὴν ἐκ τοῦ δανείου ἐπὶ ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ τραπεζικῶν γραμματίων. — Πιστώσεις δρ. 80,945 διὰ τοῦ ΩΝΒ' νόμου, πληρωμαί πραγματοποιηθεῖσαι 59,569, περισσεύματα 21,375.

ΚΒ'. Απόδοσις ὀφειλομένων χρημάτων ἐγγυήσεων κλπ. εἰς διαφόρους ἐν Σμύρνη. — Πιστώσεις δρ. 4,964 διὰ τοῦ ΩΝΒ' νόμου, ἧτις μένει περίσσευμα.

ΚΓ'. "Ἐξοδα διαγεγραμμένων χρήσεων. — Πιστώσεις δρ. 49,311 διὰ τοῦ ΩΝΒ' νόμου, ἧτις μένει περίσσευμα.

Τὸ ὄλον τῶν ἐξόδων κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἔτους 1879 ἀναβιβάζεται οὕτως εἰς τοὺς ἐξῆς ἀριθμοὺς κατὰ τὰς διαφόρους ἐν τοῖς ἄνω ἐπισκοπήσεις αὐτῶν: ὑπὸ τὴν ἐποψίν δηλαδὴ τῶν ἐν γένει πιστώσεων εἰς δρ. 63,749,409, ἧτοι εἰδικώτερον τῶν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ πιστώσεων εἰς δρ. 60,078,760, τῶν δι' εἰδικῶν νόμων ἢ βασιλικῶν διαταγμάτων πιστώσεων εἰς δρ. 3,574,025, τῶν πληρωτέων ὑπολοίπων τῆς χρήσεως 1877 εἰς δρ. 54,676, καὶ τῆς ἐπαναγωγῆς πιστώσεων εἰς δρ. 41,947, ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῶν πραγματοποιηθεῖσων πληρωμάτων εἰς δρ. 54,647,913, καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῶν περισσευμάτων εἰς 9,101,495. Τὸ γενικὸν ἀποτέλεσμα ἀνήκει εἰς τὴν ἐποψίν τῶν πραγματοποιηθεῖσων δαπανῶν, αἱ ὁποῖαι ἀνα-

βιβάζονται, ὡς ἐρρέθη, εἰς δρ. 54,647,913, πλεον ἦτοι τῶν εἰσπραχθέντων ἐσόδων κατὰ δρ. 11,749,129. "Ἐλλειμμα, διὰ τὸ ὁποῖον ἐδέησε μὲν νὰ συνδράμη τὸ δάνειον τῶν 60 ἑκατομμυρίων διὰ δρ. 4,500,000, ἄλλοι δὲ πόροι ἀνάγκη νὰ προνοήσωσι διὰ δρ. 7,249,129, αἵτινες μεταβιβάζονται οὕτως ἀπὸ τῆς χρήσεως 1879 εἰς τὴν χρῆσιν 1880 ὡς ἐν ἐκ τῶν πολλῶν σπερμάτων τῆς κρεμαμένης ἐπὶ τοῦ κράτους οικονομικῆς περιπλοκῆς.

Λ. Γ.

ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ.

Ἡ ἐπίσημος ἀναγνώρισις τῶν ἐθνικῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἀπανταχοῦ θεωρεῖται ὡς ἀνήκουσα εἰς τὴν διοικητικὴν τῶν ἐπικρατειῶν σφαῖραν. Ἐχει τὸ πλοῖον ἐν τῇ ὅλῃ λειτουργίᾳ του ἐξόχως ἐνδιαφέρον τὴν ἐπικρατείαν, εἰς ἣν ἀνήκει, ἀπὸ λόγων τοῦ τε ἐσωτερικοῦ καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ δημοσίου δικαίου. Τοιοῦτοτρόπως τὸ διάταγμα τῆς 15 Νοεμβρίου 1836 ἀναγράφει τὴν ἀρχὴν, ὅτι πᾶς Ἕλλην ἰδιοκτῆτης ἐμπορικοῦ πλοίου ὀφείλει νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὴν ναυτικὴν ἀρχὴν τοῦ λιμένος, εἰς ὃν θέλει νὰ κατατάξῃ τὸ πλοῖον του, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναγνώρισίν του ὡς ἐθνικοῦ καὶ τὴν καταχώρισιν αὐτοῦ εἰς τὸ νηολόγιον, παραδίδων ἐνταυτῷ τὴν περιγραφὴν τοῦ πλοίου καὶ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα, δι' ὧν ἀποδεικνύονται οἱ τίτλοι τῆς ἰδιοκτησίας του.

Διάφοροι διατυπώσεις δρίζονται ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ὁρchos δίδεται, ἐπισκέψεις δημοσίας ἀρχῆς ἐπὶ τοῦ πλοίου ἐνεργεῖται, κατὰμετρήσεις τῆς χωρητικότητος, ἐγγυήσεις ἐπιβάλλεται περὶ τηρήσεως ἐθνολογικῶν κανόνων καὶ περὶ ἐξασφαλίσεως δημοσίων σκοπῶν, μετὰ ταῦτα δὲ χορηγεῖται εἰς τὸν ἰδιοκτῆτην τοῦ πλοίου ἔγγραφον περὶ τῆς ἀναγνώρισεως τοῦ πλοίου του ὡς Ἑλληνικοῦ ἐθνικοῦ. Τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ὑπογεγραμμένον, λέγει τὸ ἀρθρ. 15 τοῦ προμνησθέντος διατάγματος, ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν ναυτικῶν γραμματέα τῆς ἐπικρατείας καὶ ἐσφραγισμένον μετὰ τὴν σφραγίδα τοῦ ὑπουργείου, περιέχει τὰ ἐν τῷ ἀρθρῷ 11 τοῦ αὐτοῦ διατάγματος στοιχεῖα πλήρους ἐξακριβώσεως τῶν ἀφορώντων τὸ πλοῖον στοιχείων.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο εἶναι τὸ λεγόμενον ναυτιλιακὸν δίπλωμα.

Τὰ περὶ ναυτιλιακῶν διπλωμάτων τῶν ἐλληνικῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἐκανονίσθησαν κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Ἐκτὸς τῆς ἐν τῷ προσημειωθέντι διατάγματι καὶ τῆς ἐν τῷ ΥΛΔ' νόμῳ τῆς 5 Ἰουνίου 1871, ἡ τελευταία περὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο φορολογικὴ μᾶλλον μέριμνα τῆς Πολιτείας ἀπαντᾶται ἐν τῷ ΩΔ' νόμῳ τῆς 4 Ἀπριλίου 1880, ἔχοντι ὡς ἑξῆς :

1. Πᾶν Ἑλληνικὸν ἐμπορικὸν πλοῖον χωρητικότητος ἀνωτέρας τῶν 10 τόνων, μετὰ τὴν ἀναγνώρισίν του ὡς Ἑλληνικοῦ, ἐφοδιάζεται, πρὶν ἐκπλεύσῃ τοῦ λιμένος, μὲ ναυτιλιακὸν δίπλωμα ἢ διαβατήριον (congé), ἰσχύον ἐπὶ ἐν μὲν ἔτος διὰ τὰ μέχρι 30 τόνων χωρητικότητος πλοῖα, ἐπὶ δύο δὲ ἔτη διὰ τὰ πλοῖα τὰ ἀνωτέρας χωρητικότητος. Κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἢ τῆς διετίας, τὸ ἐμπορικὸν πλοῖον ὑποχρεοῦται νὰ ἀνανεώσῃ τὸ ναυτιλιακὸν του δίπλωμα, ἐν μὲν τῷ ἐσωτερικῷ εἰς τὸν πρῶτον λιμένα τοῦ κατάπλου αὐτοῦ, ἐνθα ἐδρεύει λιμενάρχης, ἐν δὲ τῷ ἐξωτερικῷ μόνον παρὰ ταῖς Προξενικαῖς ἀρχαῖς, Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Μασσαλίας, Τεργέστης, Λονδίνου καὶ Νέας Ὑόρκης. Κατὰ πᾶσαν δ' ἀνανέωσιν τοῦ ναυτιλιακοῦ διπλώματος ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, οἱ προϊστάμενοι τῶν εἰρημένων Προξενικῶν ἀρχῶν ὀφείλουσι νὰ ἀνανεῶσι συγχρόνως καὶ τὸ ναυτολόγιον τοῦ πλοίου, καὶ νὰ εἰσπράττωσι τὰ νόμιμα τοῦ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμείου δικαιώματα.

2. Τὰ ναυτιλιακὰ διπλώματα, ἐκδιδόμενα κατὰ τύπον ὀρισθησόμενον διὰ Β. Διατάγματος, ὑπόκεινται εἰς τέλος χαρτοσήμου, μιᾶς μὲν δραχμῆς διὰ τὰ μέχρι 30 τόνων χωρητικότητος πλοῖα, τριῶν δὲ δραχμῶν διὰ τὰ πλοῖα τὰ ἀπὸ 30 μέχρι 100 τόνων, ἑξὲς δὲ δραχμῶν διὰ τὰ πλοῖα τὰ ἀπὸ 100 μέχρι 200 τόνων, καὶ δραχμῶν δώδεκα διὰ τὰ ἀνωτέρας τῶν 200 τόνων χωρητικότητος πλοῖα· χαρτοσημαίνεται δὲ διὰ κινητοῦ χαρτοσήμου, ἐπιμελεία τῆς ἐκδιδούσης τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ἀρχῆς. Ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τὸ τέλος τοῦ ναυτιλιακοῦ διπλώματος πληρόνεται διπλοῦν. Διὰ πᾶσαν παράλειψιν χαρτοσημάνσεως, εἴτε ὀλικὴν εἴτε μερικὴν, ἐπιβάλλεται εἰς τὴν ἐκδοῦσαν τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ἀρχὴν πρόστιμον ἴσον μὲ τὸ δωδεκαπλοῦν τέλος τοῦ ἐλλείποντος χαρτοσήμου.